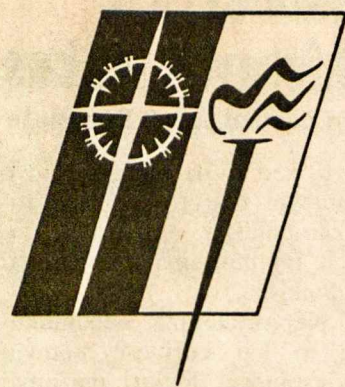

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 3 (2498) 1998 SAUSIS-JANUARY 13

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

NUMERIO KAINA - \$1

Valdžia nauja - tvarka sena

Paskelbus Lietuvai nepriklausomybę, abiejose Atlanto pusėse liejosi džiaugsmas ir pasididžiavimas - štai narsi ir drąsi tauta, vieningai ir su daina stojusi prieš okupanto tankus.

PO TOS susipynusių jausmų įtampas netrukus reikėjo grįžti į kasdienybę. Išliko klausimas: į kokią? Naujoji dar nesukurta, senoji lyg jau ir nebebūtų priimtina. Laisvės pajutimas ir džiugino, ir gąsdino. Kažkoks demokratinis savarankiškumas kėlė daugiau neaiškumų negu supratimo. Ne vienas tą savarankiškumą aiškinosi ne valstybinės nepriklausomybės prasme, bet grynai asmeniškai - kaip atsiradusią progą daugiau sau ko nors susigriebti, nes kas žino koks bus rytoj. Niekas per daug nesistebėjo, kad Gariūnuose pradėjo reikštis pirmosios mafijinės užuomazgos. Senoji valdininkija tvirtai laikėsi savose vietose, nes žinojo, kad kol kas niekas jos negali pakeisti. Tūkstančiai įvairių žinybų darbuotojų, specialistų bei žinovų kaip buvo taip ir liko reikalingi - kasdieniniai gyventojų poreikiai nedingo. Per aštuonerius nepriklausomybės metus jau tris kartus keitėsi viršūnės. Kamienas ir šakos liko tos pačios. Tai tartum tikroji to naujojo gyvenimo valdžia, sovietinis paveldas, su kuria neišvengiamai tenka žmonėms susidurti. Apie ją girdėti daug įvairių pasakojimų. Bet ji - patinka kam ar ne - yra tokia, kokia yra. Pavyzdžiai parodo, kad tenai daugelyje įstaigų tebesėdi partinio išsididimo bei atšiaurumo, nemandagūs, kiekvienam patarnauti nepasiruošę "dievukai", prieš kuriuos reikia lankstytis, kurie tave varinėja iš vietos į vietą, gal ir kyšių laukia, ypač iš užjūrio tautiečių, kuriuos neblogai apibūdina vieno tenykščio tarnautojo pareiškimas: "Jei turi maišą pinigų, palik jį čia ir važiuok sau sveikais".

TAME posūkyje į naująjį gyvenimą paskubomis buvo išleistas ir pilietybės įstatymas, tartum kokias išankstines apsaugas, kad į valstybę nesisibrautų nepageidaujami asmenys. Kaip jau buvo ne kartą sakyta, tas įstatymas nemaloniai ir neigiamai paveikė visą lietuviškąją išeiviją, stipriai prisidėjusią prie kovos už tėvynės išvadavimą. Dėl piktokos reakcijos tas įstatymas vėliau buvo taisytas, durstytas, švelnintas, bet vis tiek išeiviams (ypač kai kuriuos jų grupėms) dar likęs nepalankus. Įdomiausia tai, kad šiaip jau kituose klausimuose nesutariančios politinės srovės "pilietybės atstatymo" reikalu lengviau susikalbėjo. Šioje vietoje taip ir ataidi praeities balsai apie į Vakarus pasitraukusius "hitlerininkus". Galimas dalykas, kad šis sovietinės propagandos sukurtas įvaizdis dar nėra visiškai išblėsus ir turi įtakos Lietuvos įstaigų tarnautojams, susitinkantiems su tėvynės grįžtančiais tautiečiais. Tačiau antra vertus, grįžtantieji į Lietuvą nuolatiniams apsigyvenimui turėtų suprasti, kad susidurs su kitokios sampratos, kitokio auklėjimo, gal ir kitokių pažiūrų tautiečiais. Todėl tiems, kurie įstaigose tikisi matyti kažką panašaus į vakarietišką aplinką ir aptarnavimo būdą, žinoma, tenka nusivilti. Pasiatiko ir labai nemalonių akimirkų, kai tėvynėn grįžta daug Lietuvai nusipelnę išeivijos veikėjai, kuriems tas šaltumas lyg tyčia rodomas leidžiant suprasti, kad nedaug ką reiškia net ir paties prezidento skirti įvertinimai ir atitinkami apdovanojimai. Tai apgailėtina būklė. Senieji krašto tvarkdariai, kuriems priklausė visų kasdienių reikalų tvarkymas, vargu ar galės kada keistis. Išsienėjusi elgsena tampa būdo bruožu, papročiu, net tam tikru metodu santykiuojant su žmonėmis. Senojo režimo auklėtiniams naujos santvarkos kūrimas kartais gal net pasirodo kaip apskritai nusistovėjusios tvarkos ardymas. O jei dar kritika iš Vakarų - tada atšiaurumas sakyte sako: geriau nesimaišykite. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Žemesni mokesčiai

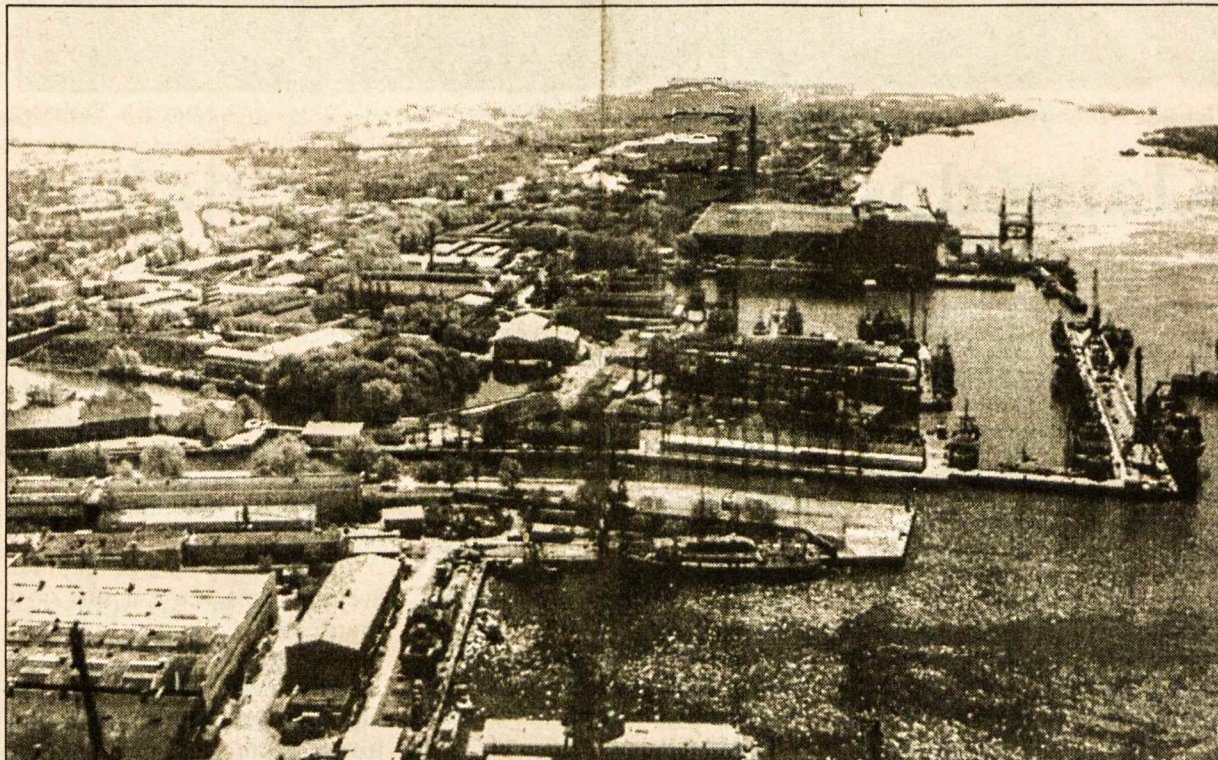
Ontario provincijos gyventojams nuo sausio 1 d. vėl sumažinti pajamų mokesčiai. Kvebeke bus suteikiama vienkartinė parama, bet pakils provincinių mokesčiai (PST) pirkiniams. Pajamų mokesčiai mažinami dar trijose provincijose: Nova Scotia, New Brunswick ir Britų Kolumbijoje. Tačiau Britų Kolumbijoje ir rytinėse provincijose mokesčių mokėtojai nematys skirtumo savo algose. Ontario gyventojams, uždirbančiams iki \$75,000 bus 6% mažiau mokesčių.

Konservatoriai iš viso sumažino mokesčius \$800 mln. iki 45% atskaičiuojamų federacinių mokesčių. Tai yra žemiausias mokesčių lygis visoje Kanadoje, nukritęs nuo 58% konservatoriams ateinant į valdžią 1995 m.

Nuo sausio 1 d. taipgi įsigaliojo įstatymas, pakeliantis įnašus į Kanados pensijų planą (CPP) iki 6.4% (nuo pernykščio 5.85%). Pajamų lygis, nuo kurio bus pradėdama atskaičiuoti CPP, bus \$36,900, o nebe \$35,800.

Nedarbo draudimo įnašas nukrito nuo metų pradžios. Dabar bus mokama \$2.70 už kiekvieną \$100 uždarbį, vietoje \$2.90.

Toronto "megacity" meras Mel Lastman susitarė su Ontario vyriausybe dėl \$250 mln. paramos. Tikimasi, kad jis tokiu būdu galės įgyvendinti savo rinkimų vėjus pažadą nekelti nuosavybės mokesčių. Ontario premjeras Mike Harris buvo pareiškęs, jog naujojo Toronto "megacity" miestui perduodamos atsakomybės už kai kurias paslaugas, kurias anksčiau teikė provincija, nieko miestui nekainuos. Tačiau finansų ministeris Ernie Eves gruodžio 12 d. pranešė, kad provincijos iniciatyva vykdomas Toronto miesto ir priemiesčių suvienijimas Torontoi kainuos \$163.5 mln. per metus, nes sumažės finansinė parama ir kils išlaidos. Tai išgirdęs M. Lastman premjerą pavadino melagiu, bet atsiprašė sužinoti, kad gaus \$50 mln. paramos, kad gaus \$50 mln. paramos ir dvi paskolas po \$100 mln. Paskoloms nebus priskaičiuojami (Nukelta į 8-tą psl.)

Klaipėdos uosto sritis - Danės upės žiotys ir laivų remonto įmonė

Nuotr. A. Stubros

Politiniai Lietuvos žingsniai

Vokietijos žiniasklaida apie Lietuvos ir kitų panašių valstybių galimybes pateikti į Europos sąjungą. Lietuvių jaunimo demonstracija Liuksemburge, nepatikus britų premjerui. Lietuvos prezidento rinkimų duomenis skelbė televizija, radijas ir spauda

KAZYS BARONAS, Vokietija

Ryšium su Europos Sąjungos posėdžiais Liuksemburge Lietuvos vardas vėl nuskambėjo Vokietijos žiniasklaidoje. Spėjau, kad pirmą kartą konferencijoje Lietuvos vardą suminėjo Vokietijos televizijos septintojo kanalo atstovas, išvardindamas visas į ES įsijungti norinčias valstybes.

Žymiai daugiau dėmesio atkreipė vakaro žiniose antrojo kanalo politinių žinių komentatorius, parodęs Turkijos spaudos atstovo angliškai pasakytus žodžius: "Kuo geresnė yra Lietuva ir Rumunija už Turkiją?"

Tuo pat filmo aparatas buvo nukreiptas į... lietuvių demonstraciją prie policijos apsaugos pastatytos užtvartos. Buvo matyti didelės Lietuvos vėliavos ir aiškūs garsai: "Lietuva, Lietuva!" Vokietijos tuoj pat pasakė, kad "Litauer" reikalauja Lietuvos įjungimo į europinę sąjungą.

Maniau, kad tai lietuvių Vasario 16 gimnazijos mokiniai, nes nuo mano miestelio (lygiai tiek pat ir nuo gimnazijos) iki Liuksemburgo yra tik 3 val. kelio. Paskambinau ir raštinę ir gavau iš sekr. O. Šiugždinienės atsakymą: "Ne, mūsų mokiniai nedalyvavo demonstracijoje". Taigi, tai Lietuvos jaunimas - studentai, kurie jau ŠAS posėdžių metu Madride šaukianiai pasirodė ir užpykdė D. Britanijos premjerą T. Blairį. Jis žiniasklaidai pareiškė: ŠAS posėdžiai nėra futbolo aikštė, kurioje galima skanduoti kiek tik norima. Tačiau pažymėtina, kad tokios demonstracijos atkreipia žiniasklaidos dėmesį, pasiekia šimtus milijonų žiūrovų, spaudos skaitytojų.

Lietuvos viltys

Kiek vilčių Lietuvai įsijungti į ES? Į tą klausimą gal tiksliausią atsakymą davė mano artimo miesto dienraštis "Mannheimer Morgen". Jis 1997 m. gruodžio mėn. 15 d. rašė: "Lietuvai, Latvijai, Bulgarijai, Rumunijai ir Slovakijai patartina kuo greičiausiai žengti stipriais žingsniais ūkiniam ir demokratiniame gyvenime. Tuomet ir jos galėsiančios įsijungti į pirmąją grupę."

Turkija save pavadino trečiajame valstybe, nes jau nuo 1963 m. ji beldžiasi į ES duris, bet vis nesėkmingai. Kodėl Europa vengia Turkijos? Juk ji yra ŠAS narė, stipri užtvara prieš rusišką imperializmą?

Žiniasklaidoje ar laiškuose redakcijoms taip pat pasisako-

ma tuo klausimu. Visų pirma - bedarbystė Europos Sąjungos valstybėse, nes tas skaičius pasiekė beveik 20 milijonų. Turkai - pigi darbo jėga, ji užplūs ES valstybes. Be to, Europa bijo islamo, pasikėsinių, kurdų bombų turkų įstaigoms, krautuvėms, valgykloms, bijo narkotikų prekybos, moterų prostitucijos. Vokietija, kurioje gyvena 2,5 milijonų Turkijos piliečių, visa tai labiausiai jaučia.

O ką į tai Turkija? Ji labai trumpai atsako: europinė sąjunga yra krikščionių klubas! Mat stipriausią žodį europinėje sąjungoje turi katalikas kancleris H. Kohl.

Prezidento rinkimai

Rinkiminės pasekmės Lietuvoje žinomos. Tačiau vertėtų mesti žvilgsnį į Vokietijos žiniasklaidą ir jos rinkimines spėliones. Didžioji spauda ilgai tylėjo apie rinkimus Lietuvoje. Panašiai elgėsi radijas ir televizija. Tik paskutinę dieną pasirodė ilgesni straipsniai. Pvz. vienas rašė: "Lietuva renka prezidentą - trys galvos, viena programa".

Miuncheniškis ir didžiausias Vokietijos dienraštis (savaitgaliais tiražas 760,000 egz.) į Gedimino miestą pasiuntė savo Varšuvos atstovą T. Urban, kuris jau pirmuose sakiniuose pažymėjo, kad prieš keletą savaičių gyventojų apklausoje V. Landsbergis neturėjęs jokių vilčių, bet staiga jo padėtis page-

rėjusi. Duomenys kalbėję tik apie Paulauską ir Valdą Adamkų.

Toliau T. Urban rašė, kad tikras favoritas į prezidento kėdę A. Brazauskas pasitraukęs dėl praeityje turėtų kompartijos sekretoriaus pareigų, be to, norėjęs Lietuvai pasitarnauti - įjungti ją į Vakarų Europos struktūras. V. Landsbergiui, kad ir nepagrįstai, buvęs prišamas bendradarbiavimas su KGB Dėdės slapyvardžiu. V. Adamkus tarnavęs CIA. Esą, sunku įrodyti jų "nuodėmes", nes beveik visi archyviniai dokumentai sunaikinti, išgabenti, suklastoti. Tarnavimo CIA lietuvių esą nelaiką nusikaltimu.

Visų trijų kandidatų programa buvusi vienoda: įsijungimas į ŠAS bei Europos Sąjungą. Visi trys stengiasi Vakarams įrodyti, kad nepasiduosi Maskvos spaudimams ŠAS reikalauose, ūkiniuose klausimuose Lietuva esanti geresnėje padėtyje už Estiją. (Vokietijos televizija parodė Liuksemburge A. Vagnoriaus ar A. Saudargo rankose laikomą statistinių duomenų žiniaraštį).

V. Landsbergis - Lietuvos nepriklausomybės atstatytojas, tačiau jam prikiama ūkinė krizė, dvi žiemas krašto gyventojai turėję šalti, pareikalavus Rusijai už alyvą ir dujas rinkos kainų.

A. Paulauskas, 44 m. amžiaus, esą remiasi socialdemokratais, moterų partijos pirminkės K. Prunskienės, liberalų (Nukelta į 2-ą psl.)

Žvejys Baltijos pajūryje taiso tinklus (iš leidinio "Gintarinis pajūris")

Savaitė Lietuvoje

Aptartas pareigų perdavimas

Sausio 6 d. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas susitiko su naujai išrinktu prezidentu Valdu Adamkumi aptarti pareigų perdavimo reikalus. A. Brazauskas tarnybą baigs vasario 25 d., kada prezidentu bus prisaikdintas V. Adamkus. Pagal valstybės prezidento įstatymą naujasis vadovas pareigas pradės eiti vasario 26 d.

Kaip rašo ELTA, į prezidentūros kanceliarijos vadovo pareigybę bus paskirtas išeivijos lietuvis Harvardo universitetą baigęs 67 m. verslininkas Raimundas Mieželis.

Nauji diplomatiniai paskyrimai

Lietuvos konsulas Seinuose Vidmantas Povilonis spalio mėn. įsikurs Atėnuose pradėjusioje veikti ambasadoje, pakeis Graikoje atstovavusį Lietuvos interesams ambasadorių Romą Podagėlį. Pastarasis liks diplomatinio atstovo Italijoje. Ambasadorius Povilonis, buvęs politinis kalnys Mordovijoje, Lietuvos Aukščiausiosios tarybos atkuriamojo seimo atstovas.

Gruodžio 29 d. Lietuvos ambasadorius Pekine Dainius Voveris savo skiriamuosius raštus įteikė Kinijos prezidentui. Jis ambasadoriumi buvo paskirtas gruodžio 1 d.

Sausio 6 d. ELTA praneša, kad Lietuvos ambasadorius JAV-se Stasys Sakalauskas, pareigas Vašingtone pradėjęs 1997 m. rudenį, prezidento Algirdo Brazauskos dekretu taip pat atstovaus Lietuvai ir Meksikoje. Buvęs Užsienio reikalų ministerijos sekretorius perėmė pareigas dr. Alfonso Eidinto, kuris yra Lietuvos ambasadorius Kanadai.

Finansinė statistika

Lietuvos finansų ministerio Algirdo Šemetos nuomone, praėjusieji metai valstybei buvo labai sėkmingi. Infliacija siekė 8.6%, bendrasis vidaus produktas išaugo apie 6%. Valstybės biudžetas buvo įvykdytas, surinkta 2.1% daugiau negu numatyta, 2.3 bln. litų daugiau negu 1996 m. Pavyko valstybės išlaidas sumažinti - buvo išleista 187 mln. mažiau negu planuota.

ELTOS pranešimu, Lietuvoje nedarbo lygis 1998 m. pradžioje sudarė 6.7%, pusę nuo šimčio daugiau negu tuo laiku praeitais metais. Sausio 1 d. darbo biržoje buvo užregistruota artai 120,000 bedarbių, 7,300 daugiau negu praėjusį mėnesį.

Praėjusių metų pabaigoje algų vidurkis pakilo 16 lt. Lapkričio mėn. vidurkis buvo 891 lt.

mėnesiui, pakilęs 203 litais nuo metų pradžios.

Valstybės kontrolierius Vidmantas Povilonis, baigdamas kadenciją pranešė, jog per jo vadovavimo 5 m. laikotarpį buvo gražinta, išieškota arba kitaip valstybei perduota apie 680 mln. litų pinigais ar kitu turtu. Šis valdžios skyrius ištyrė ir įvertino visus didžiausius skandalus, susijusius su valstybės lėšomis, privatizacijos, valstybinių bankų, valstybės skolinimosi iš užsienio pažeidimus.

Siena su Latvija

Kaip rašo ELTA, Lietuva baigė žymėti jai priskirtą sienos su Latvija dalį. Savaitę prieš Kalėdas 40 km. ilgio ruožą patvirtino valstybės sienos atstatymo komisija Joniškėje. Lietuva buvo įsipareigojusi nužymėti sieną nuo Baltijos jūros iki sausumos linijos vidurio, arba pusę sienos, kurios linija buvo suderinta 1993 m. Kitą pusę Latvija žada galutinai nužymėti kitais metais.

Šiuo metu vienintelė galutinai nužymėta ir patvirtinta yra Lietuvos siena su Lenkija. Jau pradėta tvarkyti 650 km. ilgio Lietuvos ir Gudijos siena.

Kels Karaliaučiaus klausimą

BNS žiniomis, Lietuvos demokratų partijos pirmininkas Saulius Pečiuliusas Jungtinių Tautų organizacijai (JTO) siūnė pareiškimą, kviečiantį Karaliaučiaus klausimus aptarti konferencijoje Vilniuje. Pareiškimą pasirašė dar šešios partijos ("Jaunoji Lietuva", Tautininkų sąjunga, Nepriklausomybės partija, Politinių tremtinių ir kalinių sąjunga, Politinių kalinių partija bei Žalioji partija). S. Pečiulio nuomone, Lietuva ir kitos valstybės turi nedviprasmiškai pasisakyti už Karaliaučiaus krašto demilitarizavimą ir perdavimą laikinai valdyti JTO.

Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas teigia, kad Lietuvos politikų iššūkiui dėl Karaliaučiaus srities painioja santykius su kaimyninėmis valstybėmis ir Rusija.

Stiprėja Lietuvos bankas

ELTA skelbia, kad Lietuvos bankas visus šiuos metus numato išlaikyti dabartinį lito ir JAV dolerio keitimo santykį. Banko valdybos pirmininkas Reinoldius Šarkinas pranešė, jog 1997 m. Lietuvos bankas stiprėjo, jo turtas padidėjo nuo 3.5 bln. litų iki 4.5 bln. litų. Metų pabaigoje sumažėjo Lietuvos banko užsienio atsargos, nes vyriausybė panaudojo centriniame banke laikomus savo indėlius išperkant anksčiau išleistus vertybių popierius. RSJ

Šiame numeryje

Valdžia nauja - tvarka sena

Sovietų propagandos sukurtas įvaizdis turi įtakos tarnautojams

Politiniai Lietuvos žingsniai

Visų trijų prezidentinių kandidatų programa buvusi vienoda

Klaipėdos sritis seniau ir dabar

Rusai norėtų praversti per Lietuvą koridorį

Lietuva iš arti VII

Krašte etnografiniai rajonai yra tinkamai pavaizduoti

Nauji žiburiai Lietuvos kaime

Žemės ūkio mokyklose vyrauja pasigėrėtina tvarka

Laisvės kovų pėdsakai

Sovietų lageriuose rašyti eilėraščiai išliko draugų dėka

Baltijos kelias - rankų grandinė

Džiaukimės kiekvienu estų, latvių ir lietuvių laimėjimu

Pavojinga klatingoji liga

Liaudis piktybinius auglius gydė žolių mišiniais

Moteris meniškose nuotraukose

Fotomenininkas A. Kezys ryškina vidinį moters grožį

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com
Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
Č. Senkevičius, G. Gaiztūnienė. Metinė prenumerata – \$42, pusmetinė – \$21,
rėmėjo – \$52, garbės – \$62. Oro paštui ir užėjus – \$135. Amerikoje – JAV dol.
Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalui kreiptis į "TŽ" administraciją.
Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį
redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendra-
darbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)
is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in
December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.,
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672.
U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular
\$42.00, supporter \$52.00, honorary \$62.00 per year. PERIODICALS
Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to:
"Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA
POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario
L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Tikinčiuosius įžaidžiantis, nepagarbus ir, atrodo, iš anksto suplanuotas renginys – dviejų vyrų jungtinių imitacija – įvyko lapkričio 25 d., 6 val. vak., įsibirovusiems pamaldų metu į Vilniaus arkikatedrą. Šv. Kazimiero koplyčia. Renginyje dalyvavo Lietuvos televizijos darbuotojas su filmavimo kamera. Viskas buvo parodyta tos dienos "Vakaro žiniose", rytojau dieną "Labas rytas" laidoje, komentuoja "Panoramoje." Lietuvos televizijos vadovybei dėl to protestą pareiškė arkivyskupas metropolitas Audrys J. Bačkis, vyskupai ir kunigai kartu su tikinčiais.

Pal. Jurgiu Matulaičiui skirtas renginys įvyko lapkričio 25 d. Teisės akademijoje, Vilniuje. Pranešimą "Palaimintasis Jurgis Matulaitis – Vilniaus vyskupas" skaitė Genovaitė Gustaitė. Antrojo kurso studentas V. Vasilionokas perskaitė pluoštelį palaimintojo minčių. Dainavo akademijos ansamblio "Astra" merginos. Dalyvių tarpe buvo akademijos rektorius prof. A. Pumpučio referentė J. Žilinskienė, palaimintojo gimnaitė.

Religinės muzikos festivalis įvyko lapkričio 17-21 d.d. Panevėžyje. Prasidėjo Panevėžio konservatorijoje šv. Cecilijos paveikslų pašventinimu. Dalyvavo 20 jaunių chorų. Koncertai vyko visose miesto šventovėse. Giedojo solistai S. Trimakaitė, V. Kuprys, vargonavo A. Telksnytė. Apie religinę muziką kalbėjo kun. V. Masys, muzikologas A. Karaška. Festivalis baigtas Mišiomis Kris-

Nesiskundžiau ir nedejau dėl savo likimo, tačiau kartą, kai buvau basas ir neturėjau lėšų batams pirkti, pradėjau murmeti. Prisilgęs nueėjau į didelę mečetę Kufėje ir ten pamaciau vyrą be kojų. Tuomet dėkojau Dievui už tai, kad turėjau abi kojas, kurioms trūko tiklatai apavo (Madi)

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvį Namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

PADĖKA

Mylimai žmonai, mamai ir močiutei

a.a. IRENAI MICKEVIČIENEI

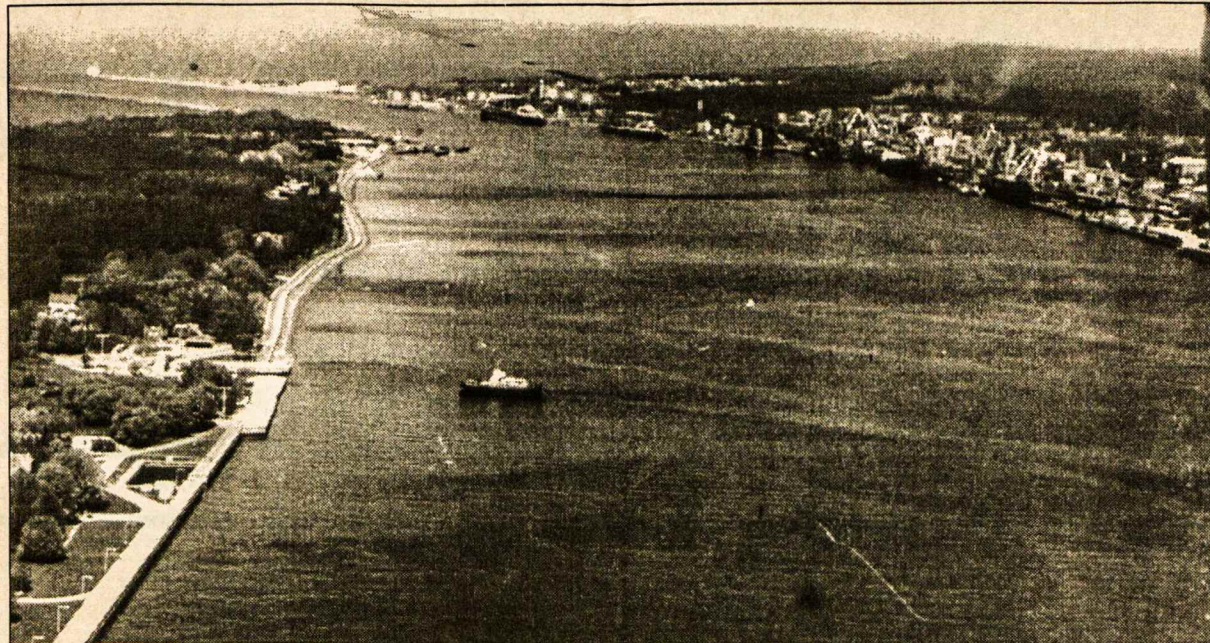
iškeliavus amžinybėn 1997 m. lapkričio 23 d.,

nuoširdžiai dėkojame abiejų parapijų gerb. klebonams: prelatui Jonui Staškui ir kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, už maldas laidotuvių namuose, bendrai atnašautas Mišias Lietuvos kankinių šventovėje ir iškilmingą palydėjimą į jos seniai pasirinktą paskutinę poilsio vietą Šv. Jono lietuvių kapinėse, bei jos palaiminimą.

Nuosirdžiai dėkojame Algiiui Simanavičiui ir Dan-guolei Radtkienei už giedojimą Mišiose ir už velionės mėgstamą "Ave Maria". Dėkojame giminėms, draugams ir pažįstamiems už užuojautas, velionės lankymą laidotuvių namuose, dalyvavimą Mišiose, palydėjimą į amžinybę ir atsisveikinimą giedant "Marija, Marija".

Nuosirdus aciu karsto nešėjams, šeimnininkėms už gražų vaišių paruošimą ir visų gerbiamų svečių pavaišinimą.

Liūdintys – vyras Jonas, sūnūs Algis, Jonas ir Rimantas, jų žmonos ir mylimi vaikaičiai – Jonas, Raimondas ir Randy

Klaipėda – Lietuvos langas į pasaulį: uosto vaizdas ir keltas į Smiltynę

Nuotr. A. Stubros

Klaipėdos sritis seniau ir dabar

B. STUNDŽIA

Kai kuriems Rusijos politi-
kų imperialistinėms užmačioms
nėra ribų. Žemės turtais perte-
kęs kraštas, valdantis neaprė-
piamus žemės plotus, vis dar
siekia ką nors užgrobti. XI š.
Europoje Rusija įsigijo koloniją
– Rytprūsius. Norėdami tą ko-
loniją praplėsti, tiesia nagus ir į
Klaipėdos sritį. Prisiminkime
srities praeitį ir pažūrėkime,
kas dabar ten vyksta.

Pajūrio sritį su dalimi Kur-
šių marių ir Klaipėdos uostu
1923 m. sausio m. užėmė sukilė-
liai. Tą patį mėnesį sausio 15 d.
pasidavė prancūzų igula. Mažo-
sios Lietuvos gelbėjimo komite-
to ir sukilėlių vadovybės nutari-
mu, Klaipėdos sritis sausio 19 d.
buvo prijungta prie Lietuvos.
Tai ne atsitiktinis įvykis, bet il-
gų kovų pasekmė ir didelės isto-
rinės klaidos atitaisymas. Kur-
šių marių ties Klaipėda ištaka
yra Nemuno kelio tęsinys – na-
tūralus Lietuvos išėjimas į jūrą.

Ilgiausiai Klaipėdos sritį
valdė vokiečiai. Ši Mažosios
Lietuvos sritis nuo seniausių lai-
kų buvo apgyventa kuršių ir žė-
maičių. Vokiečių riterių ordi-
nas, norėdamas sausuma palai-
kyti ryšį su Livonijos ordinu,
1252 m. pastatė vadinamą Me-
melbargo pilį ir praktiškai at-
stūmė žemaitiją nuo jūros.
1323, 1379, 1393 ir 1402 metais
žemaičiai pilį išgriovė, bet ordi-
nas vis atstatydavo ir labiau su-
tvirtindavo. 1455 m. žemaičiai
du kartus užėmė Klaipėdą, bet,
negavę paramos, pasitraukė.
1629-36 m. šešerius metus sritį
valdė švedai, o 1757-63 mieste
šeimininkavo rusai. 1919 m. sri-
tį atskyrus nuo Vokietijos, 1920
m. ten atvyko prancūzų igula.
1939 m. kovo 22 d. Hitleris at-
plėšė sritį nuo Lietuvos. 1945
m. sausio m. Klaipėdon įsibrovė
Raudonoji armija, kuri ten iš-
buvo iki 1993 m.

Lietuvai 1923-39 m. valdant
Klaipėdą, nors labai trūko kapi-
talo, vis dėlto uostas buvo ple-
čiamas, moderninamas, jame
kasmet didėjo laivų judėjimas.
1935 m. pradėtas steigti preky-
binis Lietuvos laivynas.

Sovietinis laikotarpis

Sovietai, užėmę Klaipėdą,
rado ten liūdna vaizdą: apgriaus-
tas miestas, sunaikintas uostas,
be apšvietimo ir vandens tieki-

mo. Rusai lietuvių rankomis at-
statė miestą ir uostą. Klaipėdo-
je buvo įsteigtas didelis žvejybos
ir nemažas prekybos laivynas su
rusiška jūreivystės mokykla. Iš
visų sovietinės imperijos pak-
raščiu buvo privežta per 100,
000 kolonistų, be to, buvo su-
traukta nemažai sovietinės ar-
mijos ir karo laivyno dalinių.
Dauguma dar likusių srities gy-
ventojų, nepakęsdami rusiško
gyvenimo būdo, išsikėlė į Vo-
kietiją, o į jų vietą buvo atkelti
džūkai. Taip pat ten kėlėsi žmo-
nės, bandydami pasislėpti nuo
NKVD persekiojimo. Rusai nu-
statė, kad Lietuva turi būti
Maskvos ir kitų didelių miestų
maisto tiekėja, arba kiaulių ir
karvių augintojų tauta.

Nepasitikėdami lietuviais,
sovietai mažai jų į jūrą išleisda-
vo. Dėl to dabar iš 173 kapi-
tonų yra tik 37 lietuviai, kurių dalis
yra prorusiškai nusiteikę.

Nepriklausomybė atstačius

Atstačius Lietuvos nepri-
klausomybę buvo pavadėtas di-
delis 232 laivų, maždaug 6 bili-
jonų vertės žvejybos laivynas,
kuris per penkerius metus buvo
sunaikintas. Matyt trūko lietu-
vių gerų administratorių ir šios
srities verslininkų. Taip pat prie
sužlugdymo prisidėjo skubota,
neapgalvota privatizacija, kuri
buvo labai palanki visokio kiau-
lo sukčiui.

Pasitaikius nebologam direk-
toriui, pavyko išlaikyti prekybos
laivyną, kuris valstybei iš pelno
atneša išdūi 8-12 milijonų litų
mokesčių, todėl klausama ko-
dėl tą laivyną reikia privatizuo-
ti? Gali atsitikti, kad nebeliks
laivų su lietuviškais vardais ir su
trispalvėmis. Tada ir Klaipėdos
universiteto Jūreivystės institu-
tas bus nereikalingas. Spėjama,
kad danai pusvelčiui nupirks
Baltijos laivų statyklą, kuri da-
bar modernizuojama. Bet ji ne-
bestatys ten laivų, tiktai gamins
atskiras laivų dalis.

Prekybos laivynui priklauso
ir keturi keltai, kurie pastoviai
su keleiviais bei transporto
priemonėmis plaukia į Vokietij-
jos ir Švedijos uostus. Pats uos-
tas plečiamas ir gilinamas; tam
skiriamas milijoninės sumos.
Norima įmonės "Klaipėdos naf-
ta" perpylimo krantinės pri-
plaukima išgilinti iki 14 metrų,
kad galėtų iplaukti 60-80,000
tonų laivai. Tai padėtų konku-

ruoti su kitais uostais.

Neseniai pradėta statyti tal-
pintuvų sandėliai ir 400 metrų
ilgio krantinė. Išliko klausimas,
kaip panaudoti Danės upės
krantines. Ten buvo įsikūręs
Budžio klubas, kuris rūpinasi
jūrinio paveldo (senų laivų, se-
namiesčio) atnaujimu ir prie-
žiūra.

Nesutvarkytas pristojimas
žvejų laivams, kurie neturi savo
krantinės. Siūloma buvusios,
neveikiančios laivų remonto
įmonės vietoje, kuri apima ir
buvusios ordino pilies pamatus,
įrengti žvejų uostą ir žuvų pre-
kyvietę. Be to, gal ten dar tilptų
technikos muziejus ir prielau-
ka jachtoms. Buvusi ordino pilis
neverta atstatyti, nes neturi Lie-
tuvos didelės istorinės reikšmės.

Klaipėdoje yra turistų lan-
komas jūrų muziejus ir akvariu-
mas, kuris turėtų būti remon-
tuojamas, bet trūksta lėšų. Vie-
nas architektas pasiūlė Klaipė-
doje per Kuršių marių ištaką į
jūrą pastatyti tiltą į Smiltynę.
Tuo pasiūlymu susižavėjo susi-
sekimo ministras A. Žvaliauskas.
Klaipėdos meras ir kiti
miesto pareigūnai tam neprita-
ria, nes baiminasi, kad nenū-
kentėtų Nerijos gamta. Sakoma,
kai kas nori Rusijai pasitarnau-
ti, kad jai būtų lengviau į jos
valdomą Nerijos dalį patekti.
Rusijos kolonija Karaliaučiaus
srityje juk yra peilis Lietuvos
pašonėje.

Būtingė ir Šventoji

Klaipėdos sričiai priskiria-
mas ir visas pajūrio ruožas;
šiaurinėje dalyje statoma Būtin-
gės naftos perpylimo įmonė, ku-
ri vamydnu bus sujungta su
Mažeikiais. Tikimasi, kad Bū-
tingės įmonė pradės veikti 1998
m. pabaigoje. Latviai baiminasi,
kad jų pašonėje gali būti užterš-
ta jūra.

Mokslininkai ir verslininkai
pradėjo domėtis ir Šventosios
uostu. Dabar uosto vartai už-
nešti smėliu, molai apardyti, bet
uosto viduje dar išlikusios
krantinės, prie kurios 1939-1940
m. stovėjo prisirišęs mokomasis
karo laivas "Prezidentas Sme-
tona".

Lietuva dabar yra atsidūrusi
tokioje padėtyje, kaip prieš
1939 m. Lenkijos koridorius į
Baltijos jūrą. Rusai norėtų pra-
vesti per Lietuvą koridorį.
Reikia stiprintis pajūryje, siūsti
jaunimą į laivus, neužmiršti se-
nos dainos: "Į jūrą žemaičiai, į
jūrą aukštaičiai, į jūrą visa Lie-
tuva..."

Politiniai...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

partijomis bei kairiąją rusų ma-
žumomis, tai lenkija grupuote.

V. Adamkus esą tikisi Va-
šingtono paramos. Bet JAV lai-
kosi atokiau. Apklausa paro-
džiusi, kad jaunoji karta stovinti
už jo pečių. Ji pageidaujanti,
kad Lietuva kiek galint greičiau
taptų modernia Vakarų pasau-
lio valstybe.

Laukiam pirmų žinių – pra-
nešimų sekmadienio rytą. Tik
popietinėm valandom prabilo
radijas ir televizija, pranešdami
apie prezidento rinkimus Lietu-
voje. Pirmasis televizijos kana-
las parodė Lietuvos žemėlapi su
užrašais "Litauen" ir "Wilna"
(net ir Vokietijos pasiuntinybė
Vilniuje savo raštuose rašo
"Wilna"!). Komentatoriaus pa-
žymėjimo, kad atsisakius A. Bra-
zauskui, stipriausi kandidatai
yra A. Paulauskas, V. Lands-
bergis ir V. Adamkus.

SPAUDOS BALSAI

Ambasadorius apie Lietuvos lenkus

Pažymėtinas straipsnis lenkų žurnale "Kultura" Paryžiuje

1997 m. lapkričio pabaigoje
Vilniaus apygardos teisme buvo
pradėta svarstyti Šalčininkų ra-
jono "autonomininkų" byla, t.y.
asmenų, kurie kritiškai Lietu-
vai 1990-1991 m. bandė sutruk-
dyti jai atstatyti visoje Lietuvos
respublikos teritorijoje nepri-
klausomybę. 1997 m. lapkričio
laidoje Paryžiaus lenkų žurnals
"Kultura" išspausdino ilgą bu-
vusio Lenkijos ambasadoriaus
Lietuvai J. Widadki'o straipsnį
"Lenkų-lietuvių santykiai (nuo
80-tų metų pabaigos ligi šių
dienų)". Straipsnio autorius pa-
stebi, kad 1990-tų metų pra-
džioje Lietuvoje buvo baimini-
tasi, esą Lenkija gali norėti at-
statyti savo prieškarines sienas
ir pareikalauti iš Lietuvos Vil-
niaus ir jo krašto.

"Šis baiminimasis, žiūrint
nuo Vyslos atrodė esąs neracio-
nali ir įkyri mintis. Ties Nerimi,
deja, dėl kai kurių žymių ir įta-
kingų lenkų vadovų veiklos šis
baiminimasis buvo pagrįstas.
Šie pastarieji ginčė tarp Lietu-
vos ir Sovietų Sąjungos, deja,
buvo sovietų pusėje. Dauguma
Lietuvos Aukščiausiosios tary-
bos lenkų atstovų istoriniame
Lietuvai balsavime dėl Nepri-
klausomybės akto paskelbimo
1990 m. kovo 11 d. buvo vienini-
teliai, susilaikę nuo balsavimo
(susilaikiusiuji tarpe, be kitų,
buvo ir Lietuvos lenkų sąjungos
pirmininkas R. Maciejkianiec).

Lenkų veikėjai (tarp kitų J.
Ciechanowicz) leido lenkų kal-
tuvos didelės istorinės reikšmės.
Klaipėdoje yra turistų lan-
komas jūrų muziejus ir akvariu-
mas, kuris turėtų būti remon-
tuojamas, bet trūksta lėšų. Vie-
nas architektas pasiūlė Klaipė-
doje per Kuršių marių ištaką į
jūrą pastatyti tiltą į Smiltynę.
Tuo pasiūlymu susižavėjo susi-
sekimo ministras A. Žvaliauskas.
Klaipėdos meras ir kiti
miesto pareigūnai tam neprita-
ria, nes baiminasi, kad nenū-
kentėtų Nerijos gamta. Sakoma,
kai kas nori Rusijai pasitarnau-
ti, kad jai būtų lengviau į jos
valdomą Nerijos dalį patekti.
Rusijos kolonija Karaliaučiaus
srityje juk yra peilis Lietuvos
pašonėje.

Be to, daug tų veiksmų ir
iniciatyvų sutapo su KGB pla-
nais Lietuvai, kurie pateko į lie-
tuvių rankas ir nei Lietuvos val-
džia, nei visuomenė nebuvo įti-
kintos, kad šis sutapimas buvo
atsitiktinis. Parašėte verta pri-

durti, kad KGB planuose buvo
numatyta įsteigti "slaviška" ru-
siškai-lenkiška universitetą, o
jeigu tai būtų neįmanoma, tai
tik lenkiška.

Nepasitikėjimą, nepalanku-
mą, o kai kuriuose lietuvių
sluoksniuose lenkų mažumai
netgi neapykantą sukėlė šios
mažumos laikysena, išreikšta ci-
liniuose referendumuose.

1991 m. vasario 5 d. refe-
rendume, kuriame buvo klausi-
ama, "Ar pasisakai už nepri-
klausomą demokratinę Lietu-
vos respubliką", Vilniaus rajone,
kur gyvena apie 70% lenkų, tu-
rinčių teisę balsuoti, atsakė taip
vos 15%. Dar blogiau buvo Šal-
čininkų rajone, kuriame gyvena
arti 90% lenkų. Šiame rajone
"taip" atsakė vos 13% turinčių
teisę balsuoti. Abiejuose raji-
nuose dalyvaujančių skaičius
buvo mažiausias visoje respubli-
koje.

Tačiau 1991 m. balandžio
mėn. Gorbačiovo paskelbtame
referendume "ar esi už Sov. Są-
jungos valdymą", kurį lietuviai
boikotavo, daugiausia dalyvių
buvo lenkiškuose rajonuose, ir
taip pat didžiausias nušimtis
balsų buvo atiduotas už Sov. Są-
jungos valdymą. Eiliniame refe-
rendume jau po Sov. Sąjungos
sugriuvimo (1992 m. birželio 14
d.) į klausimą "ar esi už rusų ka-
riuomenės išvedimą iš Lietu-
vos?" lenkų apgyvendintuose ra-
jonuose buvo mažiausiai dalyvių
ir už išvedimą pasisakė mažiau
negu trečdalis balsuotojų. Refe-
rendumų išdavas parodė lenkų
mažumoj, kurioje vyrauja so-
vietiška (nors lenkų tautybės)
nomenklatura, neigiamą Lietu-
vos valstybės atžvilgiu nusista-
tymą".

Lietuvai atgavus nepriklau-
somybę, keli "autonomininkai"
pasitraukė į Gudiją, o pasiliku-
sioji nomenklatura toliau vado-
vauja lenkų mažumai. Per įvai-
rius rinkimus ji ragina savo tau-
tiečius balsuoti už jos bendra-
minčius, buvusius kompartie-
čius. Rašydamas apie Artūro
Paulausko sėkmę pirmame pre-
zidento rinkimų rate Toronto
dienraštis "Gazeta" savo straips-
nelį pavadino: "Lietuvos lenkai
balsuoja už buvusį komunistą".
Už Paulauską Vilniaus rajone
balsavo 72%, o Šalčininkų – net
83% rinkėjų. J.B.

Ata

RITAI JUODIKYTEI-OHOUS

mirus,

jos motiną ONĄ JUODIKIENĘ ir brolių RIMĄ su šeima
šios netekties pergyvenime nuoširdžiai užjaučiame –

J. Kaunaitė

dr. A. ir dr. S. Kazlauskai

G. E. Kuchalskiai

N. Petrauskienė

S. B. Sakalai

PADĖKA

Ata

BRONIUS ŽUTAUTAS,

miręs 1997 m. spalio 27 d., jau ilsisi Dievo globoje. Nuosirdžiai dėkojame klebonui kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, kun. Pijui Šarnpnickui, OFM, kun. E. Putrimui, atnašavusiems gedulines Mišias, kun. Pijui Šarnpnickui, OFM, kalbėjusiam maldas prie karsto, kun. Eugenijui Jurgučiui, OFM, palydėjusiam į šventą kapų tylos vietą mūsų mylimą, brangų vyrą, tėvelį, senelį, prosenelį. Mirtis išskyrė mus – mirtis sujungs amžiams.

Labai dėkojame nešiusiems karstą, Pranui Čepon-
kui už draugišką atsisveikinimo žodį, D. Radtkienei už var-
gonavimą ir gražų giedojimą. Mūsų nuosirdi padėka vi-
siems, dalyvavusiems šermenu apeigose, papuosusiems ve-
lionį gražiausiomis gelėmis, užprašiusiems daugybę Mišių.
Ačiū už dosnias aukas velionies atminimui pagerbti "Vaiko
tėviškės namams", Lietuvos "Vaikų dienos centrams",
Kovai su vėžio liga. Ačiū M. Povilaitienei, L. Karbūnienei
už aukų priėmimą.

Jūsų pareikštos užuojautos žodžiu, spaudoje bei
laiskais lengvino mūsų skausmą giliame liūdesyje. Dėko-
jame ponioms už skanias pyragus, B. Stanulienei už pa-
ruoštas skanias vaišes.

Liekame dėkingi visiems ištiesusiems pagalbos ran-
ką mūsų brangaus velionies netekties metu.

Liūdintys – žmona Kristina, sūnūs su šeimomis,
vaikaičių šeimos ir giminės

MYLIMAI DUKRAI

RITUTEI

amžinybėn iškeliavus,

ONĄ JUODIKIENĘ, brolių RIMĄ su šeima nuošir-
džiai užjaučiame ir kartu liūdime –

A. Z. Stančikai

E. Girėnienė

L. Karbūnienė

Ata

DUKRAI RITAI

mirus,

motinai ONUTEI JUODIKIENEI ir visai jos šeimai
reiškiame nuoširdžiausią užuojautą –

Julija Antanaitienė

Emilija, Liudas Andrijauskai

Juozas Gruzdas

Onutė, Bronius Sergaučiai

Stefa, Kasperas Radvilos

Miami Beach, FL

Kai svetimuose namuose geriau...

Jų dabar vienuolika – surinktų iš įvairiausių Vilniaus miesto rajonų, nupraustų, gerai apręgtų ir pavalgydintų. Svarbiausia – jie prižiūrėti, jie auklėjami ir lanko mokyklą.

Daugiau kaip prieš metus Vilniuje, Žirmūnų gatvėje, Lietuvos katalikų moterų sąjungos iniciatyva, padedant geradariams, buvo įsteigti Laikinosios vaikų globos namai. Jų direktorė LKMS narė Laimutė Makutėnaitė dirba nuo jų įsteigimo: rūpinosi ne tik sienų dažymu, baldų pirkimu bei sustatymu, bet ir ieškojo lėšų pirmiesiems gyventojams priimti – juk reikėjo aprangos, maisto. Remontui kelis tūkstančius dolerių paaukojo Lietuvos dukterų draugija iš Amerikos, o dabar pastoviai padeda Vilniaus miesto savivaldybė.

„Jūs neįsivaizduojate, kokius vaikus kartais atsivedame, – pasakojo Laimutė Makutėnaitė. – Drabužius reikia išmesti, plaukus nuskusti, nes galvos būna ne tik gyvių pilnos, bet dažnai ir žaizdotos. Savaitė kita praeina, kol pradeda vaikai atsigauti, kiek normaliau jaustis ir elgtis. Šiuo metu penki iš jų lanko mokyklą, vienas turėtų eiti į aukštesnę klasę, bet gerai skaityti ir rašyti nemoka – tėvai nesirūpino jo išsilavinimu, svarbiau jiems buvo vaiko gauti pinigai.“

Nelengva moterims, dirbančioms su vaikais iš gatvės. Jie nemoka žmoniškai elgtis, net valgyti, tarpusavy bendrauti. Praceina ne viena savaitė, kol vaikas supranta, kad ir rytoj ant stalo bus duonos ir sviesto, o puodelyje garuos karšta arbata ar kakava. Augę gatvėje ar alkoholikų šeimose dar niekada jie neturėjo tokių švarių ir šiltų drabužių, nemiegojo tokioje minkštoje lovoje, neturėjo savo vietos šiltoje ir gražioje namuose.

Laikinosios vaikų globos namų patalpos nėra didelės: dviejuose dideliuose kambariuose stovi lovos, prie virtuvės – valgomasis, jame televizorius. Lankiausi tuo metu, kai vyresnieji buvo mokykloje, o namuo-

se – tik mažukai. Nastutės ir Elenutės žandeliai net spindėjo rausvumu ir sveikata, berniukai stengėsi parodyti savo turtą – žaislus, vaikai dainavo ir deklamavo, gyrėsi ir man rodė, kaip jie vakarais meldžiasi prie Nukryžiuotojo. Direktorė pasigyrė naujai nupirktu Švč. Mergelės Marijos paveikslu – gražiai nupieptu dailininko, beliko tik gražius rūmus padaryti, bet šiuo momentu nėra pinigų...

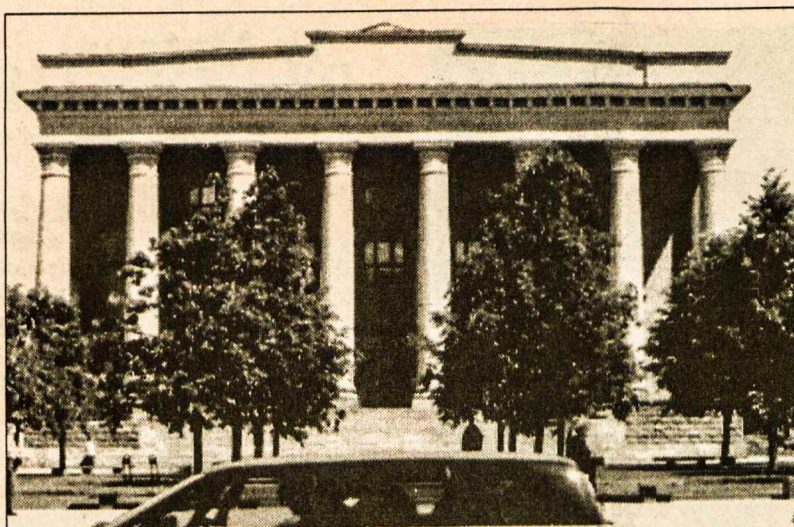
Ateidama atnešiau vaikams lauktuvių – lietuviškų meduolių. Buvo įdomu stebėti, kaip vaikai tarpusavyje dalinasi skanėstais, pirmiausia pasiūlė auklėtojai Romai ir direktorei Laimai (jas vardais ir vadina) bei man. Gera buvo širdy, kad paliko meduolių ir mokykloje buvusiems savo draugams. O galvoje sukosi mintis: kaip tokius gražius ir gerus vaikus galėjo pamesti ar nesirūpinti jais tėvai, iškeisti gražią jų vaikystę į valkatavimą, gėrimą?

„Pas mus apsilanko daug svečių, ypač vasarą turėjome daug viešnių iš už Atlanto, – kalbėjo direktorė Laimutė Makutėnaitė. – Mūsų namais susižavėjusios liko Albina Prunskienė su dukra Marija iš Čikagos, gyrė viešnia iš Floridos Aldona Valienė, svečiavosi Antanas Povilaitis su sesute Monika iš Amerikos. Liko gražius jų atsiliepimai svečių knygoje, nuotraukos...“

Romualda Gasparaitytė,
LKMS Valdybos narė

Laikinosios vaikų globos namuose Vilniuje: gera būti su direktore LAIMUTE MAKUTĖNAITE

Martyno Mažvydo biblioteka Vilniuje

Nuotr. J. Žygo

Kur ažuolai ošia

Šventę pagrindinėje Paežerių mokykloje, davusioje daug žymių žmonių

VIDA VOVERAITYTĖ,
VOSYLIENĖ

Iš visų pusių, kas mašinomis, kas pėsti sugužėjo į naują mokyklos pastatą, kuriam šią dieną suėjo lygiai trisdešimt metų. Dažnai mato buvę mokiniai savo mokyklą, jos gražią aplinką. Bet ši diena ypatinga.

Aktų salėje svečius pasitiko graži emblema – „Lietuvos mokyklai 600 metų“. Lietuvos mokytojos L. Janonienės paruoštas scenarijus skambiais poezijos žodžiais kvietė kalbėti ir žilagalvių mokytoją, ir mokinį, ir tėvus. Nors kalbėtojai daug pasakojo apie Lietuvos mokyklą, jos raidą, apie mūsų mokyklą, kuri pavasarį švęs 130-ąsias metines, apie mūsų krašto žymius žmones – V. Kudirką, brolius Rimšas, Kriščiukaitį-Aišbę, istorijos mokslų daktarę

Andziulytę-Ruginienę, mokytoją S. Ankevičių, padovanojusį mūsų kraštui V. Kudirkos muziejų, apie direktoriaus V. Griniaus, atidavusio 26 metus mokyklos vadovavimui, rūpesčius ir nuopelnus; nenusibodo, nes buvo įpintos dainos, moterų ansamblių, mokinių šokiai, pasakojimai. Pirmą kartą pakilo į sceną folklorinis sambūris, atlikęs keletą šokių, žaidimų ir dainų.

Aš, trisdešimt šešis metus išdirbusi šioje mokykloje, pasidalinau prisiminimais apie jos statybas, kūrimosi laikotarpį, apie mokinius, kurie kas pavasarį išskrisdavo iš mūsų lizdo, apie mokytojus, kurie gana dažnai keisdavosi ir paskaičiau eilėraščių, skirtą Lietuvos mokyklos sukakčiai.

O paskui prie kavos puodelio dalinomės išpuodžiais, prisiminimais. Tai buvo panašu į posėdį, nes kalbėjo laidų atstovai. Visiems pagailo senos belangės mokyklos, todėl nutarėm kreiptis į valdžios atstovus. Buvę mokiniai žadėjo paremti pinigais ir žodžiais. Išrinko penkiolikos žmonių tarybą, kuri pradės belstis į įstaigų duris.

O jeigu pasisektų ją prikelti, mokykla, paežeriečiai turėtų dar vieną muziejų, pasakojantį apie savo krašto žymius žmones, sugrįžtų mokinių vaikystę ir mokytojų jaunystę, prisiminimai, kurie yra brangūs kiekvienam.

Kelionės išpuodžiai LIETUVA IŠ ARTI VII

JUOZAS ŽYGAS.

Čikaga

Rumšiškių liaudies buities muziejus yra vieta, kur galima daug sykių atvažiuoti ir vis ką nors naujo pamatyti. Tai nereikia, kad būtų kas nors naujo pastatyta. Mat plotas didelis ir daug kelių, tad sunku viską iš karto aprėpti. Dar ir dabar yra keli pastatai iš kažkur atvežti ir atstatomi. Nors ši vieta yra pastoviai lankoma užsieniečių, kurie autobusais atvažiuoja, bet trūksta rodyklių bei planų. Nežinia, kodėl neleidžiama įvažiuoti per centrinius vartus. Leidžiama tik bilietus nusipirkti. Nusipirkus bilietus, reikia dar gal pusantro km važiuoti. Ir kas svarbiausia, nėra rodyklių, o kelias šakojasi. Gerai, kad mano bičiulis, kuris mane vežiojo, su ta vietoje buvo gerai susipažinęs – kai tas muziejus buvo rengiamas, jis prie darbų talkino. Pats to lauko muziejaus centras yra Rumšių miestelis. Tai ne rašybos klaida – įvažiuojant prie kelio yra stulpas su įrašu „Rumšių miestelis, Rumšiškių valsčiaus, Kauno apskrities“.

Miestelio aikštės viduryje yra kolona su šv. Florijono statula. Aplink aikštę – įvairūs pastatai: skardininkas, gintaro apdirbimo, kalvė, mokykla, puodžiaus dirbtuvė... ir gyvenamieji pastatai. Dabar to Rumšių miestelio vietoje plūduruoja Kauno jūra.

Ne visų pastatų vidų teko apžiūrėti. Apžiūrėjome pradžios mokyklą, prie kurios buvo ir mokytojos butukas, ir puodžių dirbtuvę, kurioje buvo žiedžiai puodai ir puodeliai. Jūs galite ten pat esančioje krautuvėlyje nusipirkti. Visiems pastatams apžiūrėti reikia daugiau laiko. Be to, ne visi ir atidaryti buvo.

Mokyklos direktorė V. Petkevičienė nuoširdžiai padėjo susirinkusiems į šią šventę. O gimtinės ažuolai grumiasi su rudeniui bei žiemai ir laukia pavasario, kai pasipuoš žaluma, galės sutikti svečius, atvykusius į 130-ąsias mokyklos metines

Kiekvienas Lietuvos etnografinis rajonas yra tinkamai pavaizduotas. Bet pasigedau kiekvienam Lietuvos rajonui būdingų kryžių ir koplytstulpių. Galbūt dar reikėtų atkurti senovines kaimo kapinaites. Ten vaikščiodamas ir vėliau rašydamas aš neužmiršau, kad tas muziejus buvo įsteigtas sovietiniais laikais, tad ir reikėjo prisitaikyti. Tiesa, yra viena senovinė medinė koplyčia, bet ji buvo ir pernai, ir šiemet užrakinta.

Muziejuje yra Žemaitijos, Aukštaitijos, Suvalkijos ir Dzūkijos sodybos bei dvejetas vėjo malūnų. Yra, kaip jau minėta, medinė koplyčia XVIII š. galo iš Švenčionių krašto. Galbūt yra ir pajūrio žvejų sodybos, bet visų kelių neišvaizdinėjome. Visos sodybos turi darželius, kuriuose žydi tik lietuviško kaimo gėlės. Nėra rožių! Languose žydi palergonijos.

Dar syki į Pažaislį

Praejusiais metais buvau Pažaislyje trejetą sykių, bet į vidų neteko įeiti. Tiek šeštadieniais, tiek ir sekmadieniais 2-4 v.p.p. durys būdavo užrakintos. Dabar važiuome aplinkiniu keliu per Šančius ir Aukštąją Panemunę. Viena, norėjau geriau pamatyti Šančius, o antra, pervažiuoti per Kauno HES užtvanką. Artėjant prie Žaliojo tilto matėsi kažkokia statyba. Pasirodo, tai naujo tilto statyba, kuri dėl lėšų stokos labai lėtai vyksta. O Kauno priemiesčiams plečiantis, šalia Žaliojo tilto būtina turėti automobilių ir pėsčiųjų tiltą.

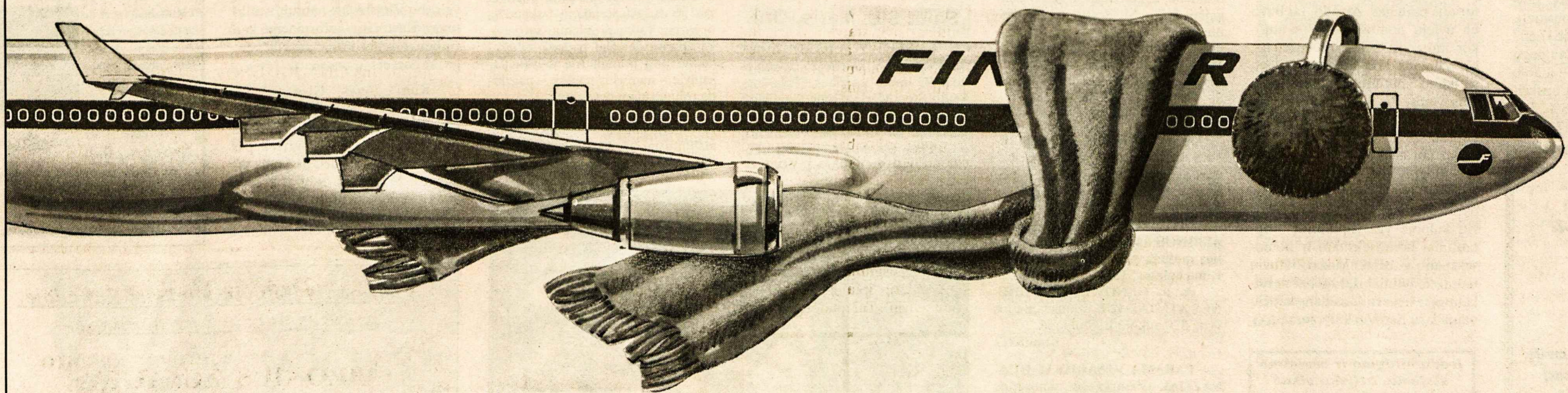
Važiavome per Šančius, kurie mažai tėra pasikeitę. O jeigu kur ir pasikeitė, tai į blogąją pusę. Ir seniau Šančiai buvo praečiausias priemiestis. O dabar dar labiau suprastėjo. Seniau Šančiai ir skersai Nemuno esanti A. Panemunė buvo lietuviškos kariaunos centras. Tad ir pagrindinėje gatvėje, Juozapavičiaus prospekte, matydavosi vaikštanti karininkija. Dabar kareivinės nuniokotos, beveik visi langai išdaužyti ir durys iš-

laužytos. Nors kauniečiai teigė, kad rusų kariuomenė jas tvarkoje paliko. Dėl to nesistebėčiau, nes daugelyje vietų, atrodo, svetimieji jas valdo ir niekuo nesirūpina. Klaipėdos kareivinėse dabar veikia Klaipėdos universitetas. Ir Šančių kareivinės, ypač esant dideliame patalpų stygiui, galėjo būti įvairiems tikslams panaudotos. Be to, Lietuva į ŠAS (NATO) besiskubėdama visai užmiršo, kad pirmiausia ir pati turi savo saugumą pasirūpinti. Lietuva turi kariuomenę ir net generalinį štabą, tačiau didžiumą Lietuvos pervaziavus dar neteko matyti, kur ta kariuomenė išdėstyta atsižvelgiant į valstybės sienų apsaugą.

Tiltas į Aukštąją Penemunę yra jau po karo statytas. Senasis Panemunės tiltas dar prieš karą „reumatizmu“ sirgo, ir visos jo sijos drebėjo. Kariuomenės daliniui per jį žygiuojant vadovai liepdavo maišyti kojas, kad tiltas per daug nedrebėtų. Per tiltą važiuodamas atkreipiau dėmesį į kairįjį Nemuno krantą, kur A. Smetonos alėjoje buvo Kauno valdininkijos ir keleto daktarų namai. Namai buvo mediniai, daugiausia dviaukščiai, bet nudažyti ir gražiai atrodė. O dabar, po penkiasdešimt su viršum metų, buvo labai apšepęs vaizdas. O Vaidoto gatvė visai liūdnei atrodė. Gatvės dešinėje pusėje (važiuojant į šilą) buvo daugiausia kareivinės, o kairėje – nedideli namukai. Dešinė pusė dabar apaugusi dideliais medžiais ir vietomis krūmais, tai kareivinių neteko net matyti. (B.d.)

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Pirma pacientus pagal
susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus pirmą
pacientus ir vakarais

EL NIÑO FROZE THE PRICE.

VILNIUS FROM \$875⁰⁰

FINNAIR

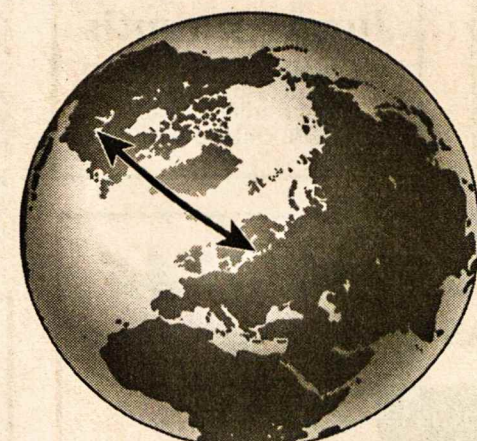
Norvista

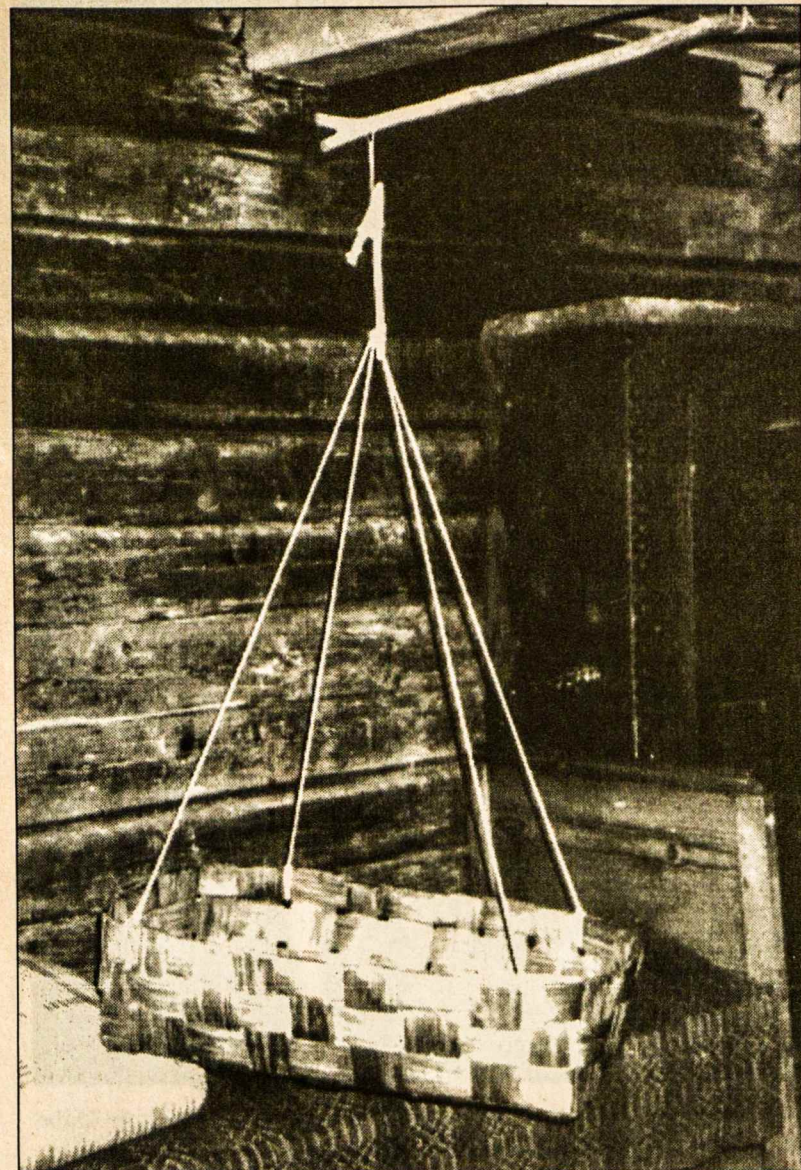
Finnair is a partner in
AEROPLAN.

GATEWAY TO THE WORLD

Contact your travel agent or call Norvista Tours at (416)222-0203 or 1-800-461-8651.

Finnair flights from New York, with Air Canada connection from/to Toronto, Montreal and Ottawa.

Senoji mūsų kaimo butis – lopšelis. Dabar jos pėdsakus tepamatysi gal tik muziejuje

Nuotr. D. Meliūno

Lietuvių jaunimas milžiniškame susitikime

Pasaulio jaunimo dienų Paryžiuje atgarsiai tebėra gyvi ir dabar

1997 m. rugpjūčio mėnesį įvykusios Pasaulio jaunimo dienos Paryžiuje paliko mūsų širdyse neišdildomą pėdsaką. Tai buvo skaidros ir džiaugsmo savaitė. Paryžius su kaitrios saulės šviesoje virpančiomis šventovėmis, su visų pasaulio kraštų vėliavų spalvomis mirguliuojančiomis gatvėmis, su vienu kartu suskambančiais varpais tarsi padubod, atgimė ir atsinaujino.

Mūsų buvo 300,000, 500,000, 750,000, milijonas, o gal ir daugiau. Bet ne skaičius svarbiausia. Svarbiausia, kad mes buvome ne minia, bet tauta. Popiežiaus suburtą, Dievo žodžio laukiantį brolių ir seserų tautą. Sakoma, kad žmogus yra individualistas. Bet Longchamp'e mes jutome visus mus siejantį brolišką ryšį.

Ir tikrai, tai buvo susitikimų ir atsivėrimo dienos. Susitikimų vieni su kitais. Susitikimų su mus sveitintais priėmusiais šeiminiais. Susitikimų su Popiežiumi. Ir maldos tyloje – su Aukščiausiuoju. Tai Jis mus, atvykusius, iš 160 pasaulio šalių, šnekančius skirtingomis kalbomis, suburė į tikėjimo Kristumi šeimą. Brolybės grandinė aplink Paryžių – geriausias šito šeimyninio ryšio liudijimas. Longchamp'e

mes sveikinom kitų krikščioniškų tikėjimų brolius ir seseris, tai buvo tos pačios vilties, to paties tikėjimo ir sykiu vienybės Kristuje ženklas.

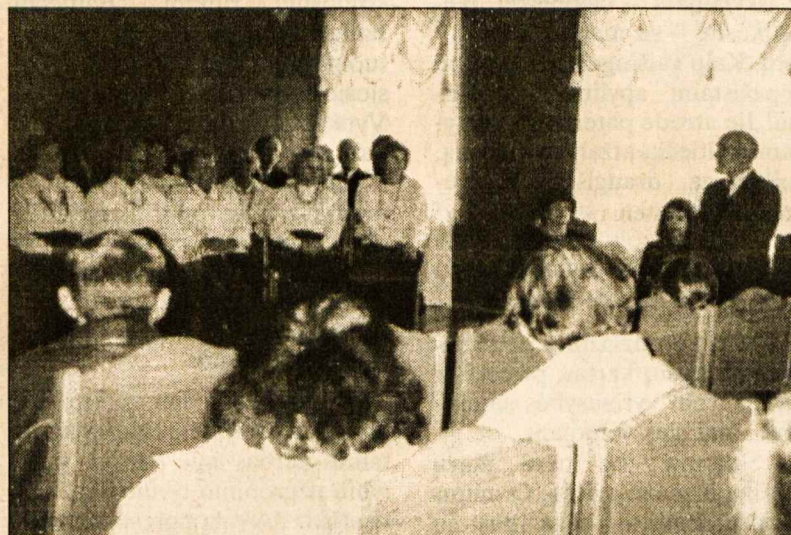
Pasaulio jaunimo savaitė Paryžiuje buvo ne tik susitikimų bet ir santarvės dienos. Nuoširdžios ir tyros santarvės, kurią išgyvenom per vokiečių ir prancūzų pamaldas Invaliųjų koplyčioje, bendrą anglų ir airių maldą, arba žiūrėdami, kaip broliškai apsikabindami sveikinas jaunuoliai, atvykę iš Bosnijos ir Serbijos.

“Atvykite ir pamatysite” – Evangelijos žodžiais kvietė Pasaulio jaunimo dienų organizatoriai. Mes atvykome ir pamatėme. Savo akimis pirmą sykį matėme tiek gėrio, grožio, draugystės ir bičiulystės. Savo akimis stengėmės tuo pasidalinti. Kai trūksta žodžių, kai šnekama skirtingomis kalbomis, tereikia širdimi atsiverti ir pakaks žvilgsnio...

Rugpjūčio mėnesį Paryžiuje plieskė vaikai vasaros saulė, bet Longchamp aikštėje naktį nutvieskė ir šimtai tūkstančių žvakių, susiliejęs į vėjuje ribuliuojančią šviesos jūrą. Mūsų tikėjimas, bet kai mes kartu, jis – neįveikiamas. Šis tikėjimas, šis gyvybingumas, šis polėkis nėra vienadienės iliuzijos, jis kėlė viltį, kad ateitis priklausys ne jėgos, bet meilės, tai yra Kristaus pasauliui.

Pasaulio jaunimo dienos dalyvavo apie pusantro tūkstančio lietuvių, mes buvome atsakingi už septyniadešimties žmonių grupę. Nuoširdžiai dėkojame kunigui Jonui Petrošui, tiek daug mums padėjusiam.

Ingrida ir Jean-Luc Paryžius

Plungės tremtinių choras, vadovaujamas AGNĖS LIZDENYTĖS, rašytojas JUOZAS GUŠYS (stovi dešinėje)

Palaidotas Dariaus mokiny

1997 m. lapkričio 17 d. Čikagos lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse buvo palaidotas transatlantinio lakūno Stepono Dariaus mokiny Bonifacas “Benius” Diržius. Šis aviacijos entuziastas priklausė S. Dariaus Čikagoje įsteigiam pirmajam Amerikos lietuvių aviacijos klubui, kuris vadinosi “Vyčio” vardu. Klubas turėjo S. Dariaus už 2800 dolerių nupirktą lėktuvą “Rock Eagle” (“Erelis uola”), kurį 1929 m. liepos mėnesį sudaužė B. Diržius su savo draugu to klubo nariu – N. Morozu. Jiedu be S. Dariaus leidimo sumanė paskraidyti. Šis jų žygis baigėsi nelaimė – leisdamiesi nukrito, ir jaunieji (21 metų amžiaus) lakūnai pateko į ligoninę.

B. Diržius ligoninėje išgulėjo 13 savaičių: buvo padaryta cėlė operacija, ir jo viena koja visą amžių liko trumpesnė. Toliaus skridimo mokslų turėjo atsisakyti, tačiau visą gyvenimą jis ir jo žmona draugams sakė: S. Darius “Benius” buvo numatęs partneriu jo sumanytam skrydžiui į Lietuvą. Tačiau tai nie-

kur nebuvo paskelbta ir dabar, mirus B. Diržiui, jis į kapus nusinėšė šią nepatvirtintą žinią.

Kalbantis su Čikagoje gyvenančiu JAV lietuvių aviacijos žinovu Edmundu Jasiūnu paaiškėjo: esą labai neįtikėtina, kad S. Darius būtų numatęs tam žygiui per Atlantą šį asmenį, ypač žinant tą nelaimę, dėl kurios klubas neteko lėktuvo ir dėl to turėjo likviduoti. Greičiau tokią mintį galėjo kilti dar prieš šią nelaimę, bet tuomet iki skrydžio per Atlantą buvo likę dar ketveri metai.

B. Diržius, kurio tėvai Damijonas ir Marcelė buvo atvykę iš Lietuvos šio amžiaus pradžioje, gimė 1907 m. lapkričio 3 d. Čikagoje. Jis ilgą laiką gyveno Čikagos pašonėje Cicero mieste, kur 1936 m. susituokė su Sofija Dovidauskaite, kuri buvo veikli lietuvių visuomenė. Pats B. Diržius po nelaimės mažai bendravo su lietuviu, o paskutinius 3-4 metus jau gerokai negalavo. Jis iš gyvųjų išsiskyrė, kai iki 90-sios amžiaus sukakties buvo likusios nepilnos dvi savaitės. Žmona jokios rašytinės medžiagos apie savo vyrą ir jo pasireiškimus aviacijoje neturi. Sako, kad turėtus jam rašytus S. Dariaus laiškus bei kitus dalykus pats vyras buvo perdavęs Balzeko lietuvių kultūros muziejui.

B. Diržius Cicero mieste ilgą laiką turėjo fabrikėlį “Dirzius Machine Shop”, kuris gamino įvairiais metalinės dalis kitoms gamykloms. Jame dirbo ir nemažai lietuvių, kurie buvo atvykę 1949-50 metais, iš pabėgėlių stovyklų Vokietijoje.

Edvardas Sulaitis

Klivlando moksleiviai ateitininkai, kuriuos aplankė kun. E. PUTRIMAS iš Toronto

Nuotr. V. Bacevičiaus

Laisvės kovų pėdsakais

Kauno Devintojo forto muziejaus darbuotojų išvyka į Žemaitijos vietas, kuriose kalba laisvės kovų paminklais

JULIJA MENCIONIENĖ
Devintojo forto muziejaus
direktorė

Ankstąva sekmadienio rytą Kauno IX forto muziejaus autobusu išvykome į plungiečių susitikimą su Kaune gyvenančiųjų literatu-poetu Juozu Grušiu Žilvinu. Jį lydėjome kelių kultūrinių – visuomeninių organizacijų atstovai, kuriose jis trūsia.

Poeto gimtinėje Kuliuose mus pasitiko vietinės vidurinės mokyklos direktorė Zuzana Jankevičienė su būreliu mokytojų, mokinių, Kulių etnografinio muziejaus direktorius Jankevičius ir Kauno dramos teatro aktorė Virginija Kochanskytė.

Kuliuose

Parapijos šventoriuje, prie rašytojo kun. Juozo Tumo-Vaižganto paminklo padėjome gėlių puokštes. Mokyklos direk-

torė glaudai papasakojo didžiojo rašytojo ir lietuvių 3-jų metų kunigystę ir jo veiklą Kuliuose. J. Grušys – iš savo motinos, tuo laiku buvusios Kulių klebonijos tarnaitės atsiminimų apie jaunąjį kunigą papasakojo, kaip jis mėgdavęs bendrauti su parapijiečiais. Pas kleboną V. Jarulaitį gyvenusi jo augtinė giminaitė paauglė Sofija Kymantaitė, labai mėgusi jauniausiąją tarnaitę Ievutę (J. Grušio motiną), kurią pramokiusi skaityti.

Dažnai pas kleboną ir kun. J. Tumą užsukdavęs knygnešys Kulninskis – Grušaitis (mūsų kio J. Grušio tėvas) su draudžiamą spauda. Ten knygnešys Grušaitis su tarnaitė Ieva ir susipažino. Ieva tapo jo atneštų knygų platintoja.

Knygnešys Juozas Grušys 1903-4 m. žiemą, kai bėgo nuo žandarų per upę Jūrą, įlūžus ledui, buvo suimtas. Nors draudžiamų knygų ryšulių spėjo sugrūsti po ledu, bet tardant jo nusikaltimu neabejota, nes už knygnešystę buvo bastas kelis kartus. Per tardymų kankinimus susirgęs tapo invalidu. Carui panaikinus spaudos draudimą 1904 m. gegužį, iš kalėjimo buvo paleistas nebesudarius bylos. Apsigyvenęs Kuliuose, prie šventoriaus įsigijo kiokelį (žemaičių “būda” vadintą) ir čia prekiaudavo knygomis, maldaknygėmis, šventųjų paveikslais... Nešvenčių dienomis aplankydavo kaimyninių parapijų valstiečius ir mokyklas.

Prieš Didįjį pasaulinį karą knygnešys J. Grušys su tarnaitė Ieva sukūrė darnią šeimą, išaugino dvi dukteris Kazę ir Pranę bei sūnų Juozą su kuriuo dabar nuvykome į Kulių kapines pagerbti spaudos draudimo laikų knygnešių ir 1863 m. Žemaitijos sukilėlių vado Antano Vaišvilos. Čia prie šeimos kapo kaunietis J. Grušys pastatė įspūdingą paminklą – Ipolito Užkurnio sukurta ažuolinią stogastulpį. Antanas Vaišvila (J. Grušio motinos dėdė) žuvo Sibiro katorgoje.

Juodeikiuose ir Mardosuose

Prasidėjus Atgimimui J. Grušys pakvietė geranoriškai nusiteikusias Plungės savivaldybės (pradžioje VK) kultūros skyriaus darbuotojus Juodeikiuose įamžinti 1863 m. sukilimo ir Antano Vaišvilos atminimą. Plungiečiai sodybvietę aptvėrė akmenine tvora, pastatė ažuolinį paminklą (aut. Černiauskas) – stogastulpį. Kuliškiai pastatė ažuolinį kryžių (aut. Šilas). Į minėjimus atvykdami kauniškiai žemaičiai iš akmenų sukrėvė aukurą Amžinajai ugniai, didesniuose sodybos akmenyse iškalė saules ir kitokių mistinių senovės lietuvių ženklus. Šio memorialinio ansamblio šventinio diena J. Kauno, Vilniaus ir Žemaitijos suvažiavę žmonės atsigabėję sodinukų pasodino ažuolų giraitę ir liepų alėją.

Pakeliui į Plunge, Mardosų kaime, prie Goldingos piliakalnio prie namo su memorialine lenta pagerbėme dar vieno sukilimo vado ir plungiečių sukilėlių atminimą. Čia, 1941 m. buvusioje pradžios mokykloje mokytojav Jono Noreikos, legendinio gen. Vėtros, 1941 m. birželio sukilimo vado, vėliau vieno partizaninės-rezistentinės veiklos vadovo, žmona. Iš šios vietos J. Noreika vadovavo LAF'6

suorganizuotam plungiečių sukilimui.

Plungėje

Plungėje, po pamaldų už Žemaitijos sukilėlius ir knygnešius parapijos šventovėje 14 v. Kultūros rūmų salėje susitikimą pradėjo renginių vadovė Rita Jogminienė. Plungės tremtinių chorui sugiedojus tremtinių himną, ji savo kalboje suminėjo J. Grušio išleistus šešis poezijos rinkinius bei tremtinių poezijos antologijos “Tremtinio Lietuva” ir knygos “Sukilimas” bendrą rautorytę bei kitus darbus.

J. Grušys, padėkojęs susitikimo rengėjams ir dalyviams, kalbėjo:

– Nors eilėraščių rašymas katorgos sąlygomis buvo pavojingas, bet laimėjau-išlikau ir dalis kūrybos išliko.

Pagrindinis kūrybos akstinas buvo Tėvynės meilė. Dauguma eilėraščių, parašytų sovietinėse lageriuose, išliko artimiausių draugų rūpesčio dėka. Tai katorgos bendradarbiai – felčeriai: andriejaviškis žemaitis partizanas Petras Lapinskas ir Vytautas Svilas. Lapinskas, dirbdamas chirurginiame skyriuje su ligoninės vedėju (katorgininku) Rygos profesoriumi Kristijanu Katlaps, juos slėpė chirurginio stalo tuščiaidurinėse kojose. Petro po kelis kartus perrašinėjamus V. Svilas ir angliakasy (pirmūnas) Vytautas Tichanuskas išslapstydavo anglies kasyklų užkaboriuose, nors visi žinojome, kad už tokių eilėraščių rašymą ir už slapstymą grėsė kelių ar keliolikos metų katorginė bausmė.

Šiuo metu Kauno medicinos akademijos leidykloje spausdinama mano sudaryta ir atsiminimais papildyta, poeto Roberto Keturakio redaguota knyga “Žvirgždė” – Agnietė Ambraziejūtė-Steponaitienė (1891-1980). Ji buvo žymi Kauno gydytoja, poetė, rašytoja, dailininkė, rezistentinės veiklos vokiečių okupacijos metais bendražygė.

Kita mano sudaryta, R. Keturakio redaguojama knyga “Laisvės besiekiant”, II dalis. Tai Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos veiklos vokiečių okupacijos metais istorija. Kauno dramos teatro aktorė Virginija Kochanskytė, pradedama J. Grušio eilėraščių deklamavimą, išreiškė pasitenkinimą, kad poeto kūrybinių, jubiliejinių ir su jo veikla susijusių renginių turi progą dalyvauti ir čia, jo susitikime su žemiečiais.

Kalbėtojai ir paroda

Lietuvos knygnešių draugijos Kauno skyriaus pirmininkas Kazimieras Blaževičius sakė, kad J. Grušys, buvęs ilgametis šios draugijos Kauno skyriaus pirmininkas, vis dar aktyviai trūsia ne tik toje, bet dar daugelio kitų kultūrinių organizacijų veikloje.

Iš Kauno J. Grušį atlydėjęs Politinių kalinių sąjungos Kauno skyriaus ir Žemaičių kultūros draugijos Kauno bendrijos tarybų atstovas Antanas Ruššys, buvęs politinis kalinis, prisiminė beveik neįmanomas kūrybos sąlygas kalėjimuose ir lageriuose. Jis ir pats yra ne tik tautodailininkas, bet ir parašęs jau dvi atsiminimų knygas.

(Nukelta į 6-tą psl.)

Nauji žiburiai Lietuvos kaime

Komunistai sunaikino senąsias žemės ūkio mokyklas. Naujiems ūkiams reikalingi išmoksinti ūkininkai. Asmeninėmis pastangomis organizuojamos naujos mokyklos. Pasitarnaujama apylinkės ūkininkams. Tvarka ir patriotinės nuotaikos mokyklose

JONAS DAUGĖLA

Jau tarpukarinės Lietuvos nepriklausomybės metais buvo suorganizuotas gana gausus ž.ū. mokyklų tinklas. Jose mūsų ūkininkaičiai buvo mokomi sėkmingai ūkininkauti ir tvarkyti savo tėvų sodybas. To meto įstatymai užtikrino paveldėjimo teisę. Jaunieji ūkininkai turėjo pakeisti savo senus tėvus ir sukurti našius ūkius.

Bolševikai, paverę Lietuvą, pirmoje eilėje ne tik sunaikino klestintį kaimą, bet ir išžudė, ištrėmė į Sibirą ir jo žmones. Tvarkingų kaimo sodybų vietoje atsirado svetimi ir kaimo žmonės nesuprantami kolchozai. Juos tvarkė kompartijos vadovai, kurių daugelis buvo atsiųsti iš “plačiosios tėvynės”. Likę žemdirbiai vėl buvo paversti baudžiauninkais. Jiems nebuvo reikalingas pasirošimas ar išimokslinimas. Taip buvo sunaikintos ir visos ž.ū. mokyklos.

1990 m. kovo 11 vėl atstatė Lietuvos nepriklausomybę, buvo stengiamasi sunaikinti kolchozus ir atstatyti asmeninius ūkius. Žemės buvo pradėtos grąžinti teisėtiems savininkams arba jų palikuoniams, kurie neturėjo jokio pasirošimo ūkininkauti. Tuo metu ž.ū. technika buvo padariusi didelę pažangą. O modernioms mašinoms valdyti buvo reikalingas tiek teorinis, tiek praktinis pasirošimas.

Daugelis kaimo jaunuolių buvo išsikėlę į miestus. Tačiau kaimuose dar buvo likę nemažai jaunimo, kurių nesuviliėjo didmiesčių žiburiai. Jie liko su tėvais. Tėvams atgavus savo žemę, jie ruošėsi perimti šias žemes ir ūkininkauti. Šiam reikalui jiems buvo būtinas mokslinis pasirošimas.

Pirmosios Lietuvos vyriausybės turėjo paskubomis kurti nepriklausomos valstybės gyvenimo pagrindus ir įvykdyti žemės reformą. Tad valdžios žmonėms nebeliko laiko pradėti rūpintis ž.ū. švietimo reikalais. Tai labai gerai perprato mūsų agronomai, ž.ū. specialistai ir mokytojai. Jie ir pradėjo savanoriškai, be jokios pašalinės pagalbos, steigti ž.ū. mokyklas. Pirmoji Vagnoriaus vyriausybė dar 1992 m. įstatymais numatė ž.ū. mokykloms skirti 100-150 ha ariamos žemės. Ši žemė ir sudarė sąlygas įsteigti ž.ū. mokyklas ir jas tvarkyti išimtinai ūkiniais pagrindais.

Likviduojant kolchozus, kai kurioms mokykloms pavyko perimti pastatus ir gauti mašiną bei įrankius. Tie pastatai labai tiko laikyti mokyklų mašinų. Kai kur tuose pastatuose

buvo įsteigtos klasės ir net moksleivių bendrabučiai. Paprastai mokyklos turėjo savo mokinių ir mokytojų jėgomis pasistatyti reikiamus pastatus ir įsigyti mokslo priemones. Šiandien jau beveik kiekviename rajone yra ž.ū. mokykla. Iš viso jose mokosi 3000 kaimo jaunuolių.

Ariama žemė sudaro ne tik geras sąlygas mokiniams atlikti praktikos darbus. Be to, jie užsiaugina ir pakankamai daržovių, vaisių ir uogų bendrabučio valgykloms. Mokyklų ūkiuose laikoma ir nemažai gyvulių. Tad bendrabučio valgyklos turi pakankamai pieno ir mėsos gaminių bei kiaušinių. O pardavusios visų šių derlių likučius mokyklos gauna šiek tiek pajamų kasdieninėms išlaidoms apmokėti. Taigi šių mokyklų moksleiviams nieko nekainuoja mokslas, be to, jie bendrabučiuose nemokamai gyvena ir maitinasi. Tai labai svarbu, nes mokyklose mokosi daugiausia neturintų tėvų vaikai ir našlaičiai.

Mokyklos mokiniai yra mokomi valdyti modernias mašinas ir jas, reikalingas esant, taisyti. Atlikdami praktikos darbus, moksleiviai ne tik sutvarko mokyklos žemes, bet ir už labai mažą atlyginimą pasitarnauja kaimyniniams ūkininkams. Tuo būdu mokyklose yra suorganizuota ūkinės pagalbos tarnyba.

Visi šių mokyklų mokytojai yra išmoksinti ž.ū. žinovai. Daugelis naujųjų ūkininkų, atgavusių žemes, nėra pasirošę tinkamai atgautus ūkius tvarkyti. Tad kelios mokyklos yra suorganizavusios apylinkės ūkininkams patariamąją tarnybą. Paskirtomis dienomis ūkininkai gali ateiti į mokyklas, kurių mokytojai atsako į jų rūpimus klausimus ir duoda reikalingus patarimus. Be to, mokyklų ūkiai parūpina ūkininkams išbandytą sėklinę medžiagą ir veislinių gyvulių prieauglį.

Visose minėtose mokyklose vyrauja pasigėrėtina tvarka, švara ir drausmė. Griežtai uždraustas bet koks alkoholis. Mokytojai ir moksleiviai mokyklų apylinkėse skleidžia blaivybę ir kovą su taip plačiai mūsų kaimuose įsigalėjusiu alkoholizmu.

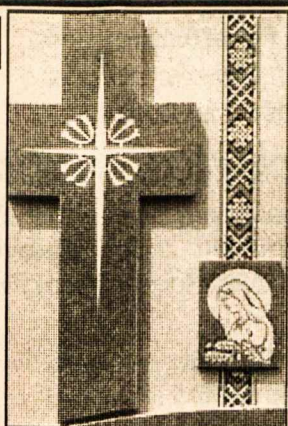
Ž.ū. mokyklos savo moksleivius auklėja ir tėvynės meilės dvasia. Pvz. Varėnos ž.ū. mokykloje pamokų tvarkaraščio lentą puošia įrašas: “Mylėk tėvynę Lietuvą, gerbk tautos papročius ir tradicijas”. Cirkliškių ž.ū. mokyklos direktorius V. Navickas skelbimų lentoje yra įrašęs: “Jūs ne tik arsite žemę, ūkininkausite, bet ir tvarkysite valstybę, ginsite ją nuo atėjų ir visokių vaiduotojų”.

SMITH MONUMENT CO. LTD.

- (nuo 1919 metų)
- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiamo lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

Pas Vatikano nuncijų Venezueloje. Iš kairės: ambasadorius JORGE d'ANGELO, nuncijus arkivyskupas ORIANO QUILICI, Lietuvos ambasadorius VYTAUTAS DAMBRAVA

Už holokaustą - pustrečio bilijono markių

J. P. KEDYS. Australija

Amerikos laikraštis "The Truth At Last" (Nr. 397, P.O. Box 1211, Marietta, Georgia, USA) yra paskelbęs Liuksemburgo sutarties turinį, pasirašytą Vokietijos kanclerio Konrado Adenauer'io ir pasaulio žydų Sionistų kongreso pirmininko dr. Nahumo Goldmann'o apie sumokėjimą 3.5 bilijono markių. Ši suma buvo sutarta už visus žydų reikalavimus, liečiančius Vakarų ir Rytų Vokietijos, taip pat visus vokiečių okupuotus kraštus.

Pagal šią sutartį žydams privalėjo vokiečiai sumokėti 2/3 minėtos sumos prekėmis ir 1/3 pinigais iki 1963 m. Tačiau po šio atlyginimo žydai Vokietijai pateikė papildomų reikalavimų. Paskutinytis jų reikalavimas – beveik viso Šveicarijos aukso!

Lietuvos politikų baimė dėl žydų reikalavimo apmokėti už žuvusių žydų turtyrą yra nepagrįsta, nes jiems yra vol'ėčiai minėta sutartimi apmokėję.

Priedu ir angliškąjį tekstą.

The Luxembourg Treaty – A Final Settlement For ALL Jewish Claims!
Sept. 10, 1952. German Chancellor Konrad Adenauer signed an agreement with Dr. Nahum Goldmann of the World Zionist Congress for the payment of 3.5 billion marks to the Jews. This was called The Luxembourg Agreement. It was to cover ALL claims by the Jews from both West and East Germany and any losses they allegedly suffered in all of the occupied countries. This is forgotten today with Jews clamoring for more and more reparations. The German government is so cowed that they are afraid to confront the Jews with the simple fact that they have already been paid for ALL claims!

Under the treaty the Jews would be given two-thirds in goods and one-third in cash made in payments ending in 1963. Needless-to say they are still paying through this day and now the Jews are demanding nearly all of the gold in Switzerland!

The Thruth At Last, Issue No. 397, P.O. Box 1211, Marietta, Georgia, 30061, USA.

Laisvės kovų pėdsakais

(Atkelta iš 5-to psl.)

Iš Kauno į šį susitikimą atvykusios IX forto muziejaus direktorė Julija Menciūnienė ir Olė Šiaučiuolienė, įrengusios Plungės kultūros rūmų priesalę muziejaus parodos stendus, pasidžiaugė, kad galėjo čia parodyti dalį muziejaus fonduose sukauptos istorinės medžiagos apie J. Grušio gyvenimą ir veiklą.

Baigminė dalis

Plungės kultūros rūmų direktorius Romas Matulis, padėkios rengėjams ir dalyviams, apgailestavo, kad šio susitikimo iniciatorius Plungės mero pavaduotojas Viganas Danilavičius, staigos ligos priblokštas, negalėjo dalyvauti. J. Grušys paprašė R. Matulį perduoti V. Dalinavičiui Lietuvos sukilėlių sąjungos tarybos padėkos raštą su sukilėlių garbės ženklu, už paramą Lietuvos sukilėlių sąjungai įamžintam 1863 ir 1941 m. sukilimų atminimui.

Šio susitikimo meninę programą dalį atliko Agnė Līdzendytė vadovaujamas tremtinių choras. Plungiečių pavaišinti išsiskyrė, suprasdami, kokia tragiška yra mūsų tėvynės lemtis kovojant su nuolat besikėsiančiais ir mūsų laisvę grobuoniškais kaimynais ir žinodami, kad mūsų tautos istorija gyva tarp mūsų. Ji mus žadina budėti, būti tvirtiems. Apie tai primena ir Kauno IX forto muziejuje sukaupia ir tebekaupiami istorinė medžiaga iš paskutinių okupacijų laikų, rezistencinės kovos ir pasiekto laisvės įrodymai.

Filmai

1992 m. "Tremtinio" redaktorė Vanda Poderytė sukūrė 3-jų dalių dokumentinį filmą "Laukti nebuvo kada" pagal J. Grušio atsiminimų fragmentus. Aktoriais tapo keli išlikę Lietuvoje sukilimo ir LLKS veikėjai. 1993 m. apsilankius Lietuvoje, vienoje grupėje kartu su J. Grušiu veiksuiams bendražygiams

Jonui Mildažiui iš JAV ir Juozui Šalkauskiui iš Anglijos, filmas buvo papildytas 4-ąja dalimi. Filmas keliskart buvo rodytas žiūrovams per C televizijos ir Tele-3 kanalą.

1991 m. Kauno televizijos redaktorius Vytautas Andriejauskis iš kelionės po Žemaitiją su J. Grušio filmuotos juostos ir kelių filmuotų proginių reportažų, sudarė vaizdajuostę "Prie gimtinės slenksčio".

1996 m. Tautos fondo (Niujorkas, JAV) 3-jų valandų filmuotoje juostoje įamžinta J. Grušio ir jo žmonos Magdalinos Grušienės "Gyvosios istorijos liudijimai apie Lietuvos išgyventas kančias ir dvasinį atsparumą".

Dokumentai

Tarp daugelio Kauno IX forto muziejaus J. Grušio veiklą liečiančių dokumentų yra 1945. VI.8 sovietinio karo tribunolo grupinės 10-ties dalyvių partizaninės bylos teismo nuosprendis 20-čiai metų katargos su turto konfiskavimu ir tremimu po bausmės atlikimo. Taip pat matyti, kad ir vokiečių okupacijos metu Lietuvoje veikė "Laisvės kovotojų" gretose.

Po 11 metų grįžęs iš Sibiro į tėvynę J. Grušys nedavė ramybės okupantams. Muziejuje yra jo namuose atliktų penkių kratų protokolai, KGB perspėjimai, kad ir grįžęs iš įkalimo vietos vedęs antisovietinę propagandą. Jo eilėraščiai esą pilni melo. Jie buvo spausdinami reakciniuose emigrantų laikraščiuose ("Tėviškės žiburiai", J.M.)

O J. Grušys į visa tai atsako eilėraščių posmu:

*Žvakigalio liepsna susmilkti
Prie sosto ar altoriaus?
Kvailiams, liokajams šildyt viltį?..
Ne! Taip sudegt nenoriu!
Žaibais supjaustyt juodą dangų,
Pasaulyje sutemus.
Piktadariai te neišvengia
Šviesos ir smūgio... Tiesai žengiant,
Nušviesti klystkeles ir žemę.*

Baltijos kelias - rankų grandinė

VYTAUTAS A. DAMBRAVA, Venezuela

1997 m. lapkričio 6-8 d.d. Vilniuje buvo sušaukta vienuoliktą Baltijos parlamentinės grupės sesija. Jai vadovavo tos grupės ir Lietuvos seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Mečys Laurinkus. Sveikinimo kalbas pasakė valstybės prezidentas Algirdas Brazauskas, seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis ir Lietuvos ambasadorius Pietų Amerikai, dr. Vytautas Dambra. Pastarasis stipriai pabrėžė baltiečių bendradarbiavimo svarbą dabartyje. RED.

Atsimenu dar mokyklos suole įskiepytą domėjimąsi Latvijai ir Estijai. Mūsų gimnaziją Utenoje gana dažnai lankydavo moksleiviai iš Daugpilio, Rygos ir kitų vietovių. Klausėmės jų dainų, gėrėjomės šokiais ir patys drauge su jais traukėm netik "Dievs sveti Latviju", bet ir daugybę latviškų dainų, kurias ir šandien atsimenu. Kaip gi galima užmiršti Jono nakties "Liguo". Būdamas penkiolikmetis klausiausi Rygos radijo: "Alio Latvija, Riga, Madona, Kuldiga un Liepaja". Ekskursavome po visą kraštą, gėrėjomės Rygos baletu, puikiu pajūriu Jūrmaloje, žavėjomės puikiaja Sigula.

Panašus ryšis brendo ir su estais. Eilę metų susirašinėjau su viena moksleive iš Pärnu, stengiausi išmokyti bent šimtą neįprastos kalbos žodžių ir posakių. Mokėjau ne vien labą rytą, labą dieną ar labą vakarą pasakyti. Mūsų žodynas turėjo ir jaunystės romantikos. Atsimenu kartą traukiny važiuodami mes save linkmami vadinome čigonų vaikais. Buvome taip įsimaginę, kad nutarėme išlipti penktose stotyje, kokia ji bepasitaikytų, ir praleisti parą kur nors gamtoje iškylaujant – čigoniškai. Nepatikėsite – su manim išlipo 17 estų. Kaip vaishingai mus priėmė nepažįstami apylinkės ūkininkai! Jie atrodė patenkinti, matydami baltiečių atžalyną linkmą, kultūringą, draugiškai sugyvenantį. Netenka stebėtis, kad krepšinio Europos čempionato varžybose Kaune lietuviai labiau plojo estams kaip saviesiems.

Mūsų entuziazmas persimetė į suaugusių kartas, pasiekė ir paveikė net vyriausybės sluoksnius – gal kiek vėluojant.

Sakoma, jog nėra mažų draugų ir mažų priešių. O mums bendrą Baltijos kelią pastoję nuožiausi priešai. Šiandien visi žinome apie slapta Stalinio ir Hitlerio sandėrį, vadinamą Molotovo-Ribbentrop'o sutartimi, kuria mūsų valstybės buvo okupuotos, nuteriotos – kalinamos, deportuojamos, kankinamos ir žudomos. Buvęs britų premjeras Winston Churchill savo atsiminimuose rašo, jog gražų gyvenimą sukūrusios Baltijos valstybės buvo užpuolkių "šukuojamos" iš viršaus į apačią ir iš apačios į viršų vieną, kitą ir tre-

Dabartinės Lietuvos pašto ženklas
Nuotr. M. Pranevičius

LIETUVA LAUKIA PARAMOS

Atgavusi nepriklausomybę mūsų tėvynė,
nuskurdinta ilgos sovietinės okupacijos,
reikalinga ekonominės pagalbos.

AUKOKIME JAI PER TAUTOS FONDA.

Mūsų aukos, testamentiniai palikimai padės įtvirtinti atgautą nepriklausomybę ir pakelti krašto gerovę. Aukos bei palikimus siųskime Tautos fondo atstovybei Kanadoje šiuo adresu:

**TAUTOS FONDAS, 310 Rathburn Road,
Etobicoke, Ontario M9B 2L8**

čią kartą. Jis baigia, pastebėdamas: Vakarai gerai žino, kur yra tiesa, kur melas ir agresija, pabrėždamas neatimamą Baltijos tautų teisę į laisvę ir nepriklausomą gyvenimą. Gaila, kad tuo metu buvo tik gražūs teisingi žodžiai.

Tremtyje ryšiai tarp baltiečių nenutrūko. UNRRA-IRO tremtinių stovykloje Austrijoje prie Salzburgo mes steigėme savas mokyklas, spaudą, kultūrinį gyvenimą, drauge planavome emigraciją į užjūrius.

Niekados neužmiršiu, kaip estai, emigravus jų vadovui į Didžiąją Britaniją, balsavimu išrinko ne estą, o mane lietuvi, vadovauti. Tai turbūt buvo pirmoji lietuvių-estų unija. Ją nekukliai primenu, iliustruodamas, kokį laipsnį buvo pasiekęs vienu kitais pasitikėjimas.

Ir užjūriuose toji veikla nenutrūko. JAV-se įsisteigė Rytų Europos politinių studijų centras. Vėliau teko vadovauti Tarptautinei laisvųjų žurnalistų federacijai, kuriai priklausė vienuolikos sovietų okupuotų valstybių atstovai-žurnalistai. Iki šiol veikia Baltiečių laisvės lyga.

Venezueloje, kur man tenka dirbti, jau keliolika metų sėkmingai veikia Baltiečių unija. Niekada neužmiršiu dar prieš 20 metų surengtos Baltiečių kultūros savaitės, kuri truko devynias dienas! Pažymėtinas baltiečių bendradarbiavimas, vertiantis į radiją, televiziją ir spaudą.

Užtenka tik paminėti mūsų vadovaujamą kasdieninę politikos radijo programą svarbiausioje radijo stotyje "Radio Rumbos". Štai čia turiu mūsų iniciatyva Venezuelos spaudoje 1989-1990 nepriklausomybės atstatymo metais išspausdintų straipsnių rinkinį "Baltiečių šauksmas" (El Grito Baltico) su tuometinio Lietuvos Aukščiausiosios tarybos pirmininko prof. Vytauto Landsbergio įrašu. Jis pažymi: "Šis leidinys yra naujas ir garbingas liudijimas tos paramos, kurią laisvėji ir demokratinė spauda teikė baltiečių kovai už jų išlaisvinimą ir už asmens bei tautos teises pasaulyje". Jau turime visą eilę panašaus dydžio dvimetinių tomų.

Prieš kelias dienas Vilniuje buvo sutiktas 900 puslapių kapitalinis darbas apie Baltijos valstybių užgrobtimo tyrinėjimą, kurį atliko JAV kongreso Kersteno komitetas 1953-1954 m. ir kurio išleidimą finansavo Marija ir Antanas Rudžiai. Šiam darbui jungėmės savanoriai iš Lietuvos, JAV ir Venezuelos. Tai išliekančios vertės darbas. Joje vienodas dėmesys skiriamas visoms trim Baltijos valstybėms. Neabejoju, kad latviai ir estai irgi norės šį leidinį paruošti savo kalbomis. Šios knygos pasirodymas žymiai palengvins jų darbą.

Žinau apie prieš trejus metus Lietuvoje vykusį labai sėkmingą baltiečių savivaldybių atstovų suvažiavimą. Džiaugiuosi ir čia susirinkusių Baltijos parlamentarų noru išvien spręsti beveik vienodas mūsų kraštų problemas.

Savo žodžiais norėjau pabrėžti, jog baltiečių bendradarbiavimo pagrindas yra stiprus, jų kelias yra vienas ir tas pats, jog mūsų pastangų alfa ir omega turi būti baltiečių solidarumas. Džiaukimės kiekvienu estu, latviu ir lietuviu laimėjimu. Vieno laimėjimas yra visų laimėjimas, vieno pralaimėjimas yra visų pralaimėjimas. Mūsų tarpe neturi būti pavydo ar užkulisinių užmačių. Joks mūsų sandėris neturi kenkti politi-

niam Baltijos valstybių sutarimui. Mūsų ryšiai yra svarbūs su kaimynais – Skandinavija, Lenkija, Vokietija, Rusija, bet svarbiausi ir glaudžiausi jie turi būti tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos. Dar kartą pabrėžiu: mus jungia tasai pats likimas.

Siekiame vienybės, tačiau vienybė yra menkareikšmė, jei jos siekiame neturėdami tikslo. Mūsų tikslas yra bendras – norime kaip galint greičiau tapti pilnateisiais Europos nariais, norime, kad mūsų saugumas būtų užtikrintas. To kelio solidariai siekiame visų trijų valstybių pareikštu noru įjungti į Šiaurės Atlanto sąjungos organizaciją.

Būkime vieningi, siekdami šių gyvybinės svarbos tikslų, kad galėtume kurti taiką ir pažangą savo tautų rytojui.

Amžiais minėsime Baltijos kelią, kai 1989 m. mūsų trys tautos – nuo Estijos šiaurės iki pietų Lietuvos, žmogus prie žmogaus, kai kur net keliomis eilėmis, padavėme vienas kitam ranką. Aš kito tokio pavyzdžio žmonijos istorijoje nežinau. Rankų grandinė – tai mūsų vienybės ir ištikimybės priesaika. Toji grandinė yra tvirtesnė už plieną, ir ji niekada nebus nutraukta.

Pavojinga klastingoji liga

Trumpa vėžio ligos istorija, jos priežastys, gydymo metodai ir jų santykis su netradicine medicina

Med. dr. LEONARDAS POVILŪNAS, Vilnius

Kas gerai diagnozuoja, tas gerai gydo, sako sena romėnų patarlė, o gydyti visais laikais ligų netrūko. Jau nuo 1500 m. pr. Kr. laikų, senovės Egipte papirusuose minimi piktybiniai augliai. Vėliau, 460-377 m. pr. Kr., gyvenęs graikų gydytojas Hipokratas tuos kūno audinius, kurie savo išvaizda priminė žuvies mėsą, pavadino sarkoma, o kurie buvo panašūs į jūroje gyvenančio dešimtkojų vėžio (omaro) koją – karcinoma.

Tai skirtingų vėžio rūšių pavadinimai. Gyvenime tie piktybiniai augliai vadinami bendru vėžio vardu. Romėnų laikais gydytojai Celsas ir Galenas patyrė, kad įvairūs "kietuliai", kaip tada vadino auglius, gydant juos vaistais, dirginami dar labiau kietėja, tad juos reikia išpjauti, išdegti geležimi.

Viduramžiais Ibn Sena (arab. Avicenna) mini piktybinių auglių simptomus bei gydymą. Jis nustatė, kad piktybinius auglius reikia šalinti sveikų audinių ribose. Šios nuostatos laikomasi ir dabar.

XIX š. vokiečių mokslininkas R. Virchovas moksliskai surūšiavo auglius, aprašė jų formas, jų sandarą. Jis manė, kad dirginant audinius gali susidaryti auglius formuotis sąlygos. Nors tai moksliskai nepilnai įrodyta teorija, bet jos laikomasi ir šandien.

Vėliau įrodyta, kad auglius galima įskiepyti tos pačios rūšies gyvuliukams iš sergančio – sveikam.

Lietuvoje XVIII š. apie piktybinius krūties vėžio auglius rašė Radvilų gydytojas F. Emė, o kiek vėliau Vilniaus universitete daugelį kartų aprašytas vėžio gydymas ir to gydymo pasekmės.

Lietuvos liaudies piktybinių auglių vadino "gumbu" ir gydė primityviai, įvairiais žolių spirituotais užpilai: gumbažolėm, šendabražolėm, žolių mišiniais ben-

Lietuvos poetas KORNELIJUS PLATELIS, tarptautinio rašytojų klubo PEN Lietuvos skyriaus pirmininkas. Apie jo kūrybą žiūr. "TŽ" 1997 m. nr. 51-52

Nuotr. Vyt. Maželio

dru "trejų devynerių" pavadinimu.

Šalies mastu piktybinių auglių gydymas buvo plečiamas. 1931 m. Vilniuje įsteigtas onkologinis institutas, o 1933 Kaune – kovos su vėžiu draugija ir tarptautinė kovos su vėžiu draugija. 1945 m. įsteigtas eksperimentinės medicinos ir onkologijos institutas. 1957 – Onkologijos mokslinio tyrimo institutas, o 1990 – Lietuvos onkologijos centras su 520 lovų klinika, aprūpinta šiuolaikine modernia aparatūra. Kaune, Šiauliuose, Klaipėdoje miestų ligoninėse yra onkologiniai skyriai, daugelio rajonų centruose yra onkokabinetai, tačiau liaudyje ir dabar piktybinių auglių gydymui retkarčiais naudojami įvairūs "netradiciniai medicinoje" priimti gydymo būdai.

Institūtų, ligoninių skyriuose, centrų klinikose, onkokabinetuose piktybinių auglių gydymas paremtas moksline patirtimi; suradus vėžio priežastis, šalinami ne tik patys augliai, bet ir, jei galima, profilaktiškai ir tos priežastys, kurios sukelia auglius. Gydymas "netradicine medicina" yra degančio namo gesinimas pavienių kibirų vandens pusralais.

Auglius sukeliančios priežastys daugeliu atveju žinomos. Tai kai kurios cheminės medžiagos, fiziniai veiksniai (jonizuojantieji ir ultravioletiniai spinduliai), kai kurie virusai.

Svarbiausios cheminės medžiagos randamos suodžiuose, dervose, tabako, automobilių katalinų dūmuose. Vieni chemikalai sukelia kepenų, kiti stemplės, skrandžio, o treči plaučių bei nervų sistemos piktybinius auglius. Tos cheminės medžiagos yra dūmų užterštame ore, stipriai sudūtyuose maisto produktuose, aluje, spalvotuose alkoholiniuose gėrimuose. Kai kurios auglius sukeliančios medžiagos gali organizme pačios pasigaminėti, kai būna mažas skrandžio rūgštingumas, kai atsiranda infekcija burnos ertmėje, kai atsiranda nesveiki dantys, kai atsiranda infekcija šlapimo pūslėje. Kai kurie šiltuose kraštuose augantieji pelėsiai gali sukelti kepenų vėžį.

Ištirta, kad ilgai veikiant rentgeno, radiacijos bei gama spinduliams, kaip pvz. Japonijoje po Hirošimos, Nagasakio bombardavimų, po Černobylio elektros jėgainės avarijos, – žmonės, paveikti tų spindulių, susirgo įvairių organų vėžiais.

Dažnai kenksmingas cheminių medžiagų poveikis gali sumuotis ir pagreitinti piktybinių auglių atsiradimą.

Taip dažniausiai atsitinka rūdantiems vairuotojams. Manoma, kad vien tabakas sukelia 30 % visų auglių.

Mityba yra 35% vėžį sukeliančių ligų priešin. Pavojus atsi-

randa: kai užterštas maistas, kai jį patenka auglius sukeliančios medžiagos, kuriame nėra skaidulinių dalių (kai vartojama mažai vaisių bei daržovių), kai dažnai vartojami alkoholiniai gėrimai.

Gausiai vartojami gyvuliniai riebalai, ypač jų perteklius, sudaro sąlygas formuotis vėžiui. Organizme esantieji hormonai sutrikimai moterims padidina riziką susirgti krūties vėžiu, o vyrams priešinės liaukos vėžiu.

Kai kurie virusai sukelia kepenų, gimdos kaklelio vėžį, kai kurias limfomas.

Gydymo būdai
Piktybiniais augliais sergančių ligonių gydymas įvairus. Tai priklauso nuo ligos išplitimo, nuo auglio sandaros ir nuo ligonio bendros būklės. Galimi keli gydymo būdai.

Visų pirma **chirurginis** gydymas, kai stengiamasi pašalinti auglį ir jo naujus patologinius židinius srityniuose limfmazgiuose. **Spindulinis**, kai auglys ir nauji patologiniai židiniai srityniuose limfmazgiuose švitinami gama arba rentgeno spinduliais. **Medikamentinis**, kai gydymas atliekamas vaistais bei hormonais. Tie vaistai veikia visą organizmą, todėl dažnai po chirurginio ar spindulinio gydymo skiriami papildomai prasidedančių naujų patologinių židinių likvidavimui.

Kartais **te atskiri gydymo būdai derinami** vienas su kitu arba vienas po kito: chirurginis pradės, spindulinis padės, o chemoterapijos toliau ligoniui gera darys. Priešaugliniai vaistai kartais naudojami gydymui iš pat pradžių, jų nederinant su kitais gydymo metodais.

Pagal Lietuvos Onkologijos centro (LOC) pateiktus statistikos duomenis 1996 m. respublikoje rasta 6131 naujas vėžio sergančių ligonis. Iš jų 25-26 % ligonių – ketvirtos stadijos. Kiti – pirmos, antros ir trečios stadijos. Tuos ligonius galima gydyti radikaliai. Po gydymo rezultatai dažniausiai būna geri arba patenkinami. Ketvirtos stadijos gydymas – simptominis, kartais vadinamas paliatyvu, lengvinantis ligos reiškinius, bet nepašalinantis ligos priežasties.

Po radikalaus (esminio) gydymo dažnai ilgą laiką gydymas nereikalingas, ir pasveikusių ligoniu nesidomi netradicinės medicinos gydymo būdais.

Kas kita sergantieji ketvirta išplitusia vėžio stadija. Jų gydymas simptominis, pagal simptomus. Procesui progresuojant bet koks gydymas mažai sėkmingas. Tokie ligoniai nusivilia gydytojais, gydymu ir pradedą gydytis vadinama netradicine medicina, kreipiasi į psichoterapeutus, užkalbinėtojus ir t.t., vartoja įvairias dargi jų organizmui kenksmingas medžiagas.

Moteris meniškose nuotraukose

Algimanto Kezio fotografijų knyga „Moteris“ pasitinkant

ULA JUŠKYTĖ

Autorius šioje knygoje pateikia fotografijų rinkinį apie moterį, bandydamas spėti jos grožio mįslę. Kokia būtų banali pastaroji frazė, iš tikrųjų tiek vyrų, tiek moterų kūrybiškumo šaltinis yra moters grožis plačiaja šio žodžio prasme.

XX š. pabaiga, postmodernizmo klestėjimas: absurdas, chaosas, bjaurumas užima „lozę“ ir vampyrishka veikia žiūrovą (nekritikuojai kūrinių: jie turi savo žavesio prasmes); šiuolaikinio meno parodos dažniausiai nesijaučia jokio dvasinio pakylėjimo ir papildymo, ko negalima būtų pasakyti apie Algimanto Kezio fotografijas. Jos skleidžia šilumą, svają, priverčia susimąstyti, ieškoti paralelių savyje ir, atvirkščiai, pabandyti pačiam suvokti aplinkos daugialypiškumo galimybę. Tai galima apčiuopti netgi ankstesniuose grynojo estetizmo darbuose, kad Keziui kompozicijos elementai ir forma buvo svarbesni už bet kokį siužetą, turinį, ir žmogus tebuvo tik kaip kompozicijos taškelis. „Paskui, remdamasis grynai savo teologiniais pokyčiais pradėjau ir fotografijoje panašius pokyčius jausti. Taip susigalvojau (žinodamas, pavyzdžiui, kad išliekanys literatūriniai šedevrai daugiau remiasi mitologija negu istorija), kad simbolika kūryboje yra svarbesnė už faktų atpašakojimą. Pradėjau kurti montažus – simbolius savo fotografijose. Ir iki šios dienos jie manęs nenuvargino. Dabar galiu imtis ir žmogaus tematikos, bandyti interpretuoti asmenybę“, – pasakoja Algimantas Kezy.

Moters fotografijos nėra nei per daug lyriškos, nei monotoniškai didingos, o labai šiuolaikiškos, „keziškos“, kaip taria fotografijos menotyrininkas Skirmantas Valiulis. „Tai vaizdų lava, kurią perveria vienas motyvas – veidai, profiliai, siluetai, figūros, akys – moters dvasinio pasaulio atspindžiai. Visa tai kyla iš daiktų formų (žolių, akmenų, sienų, dangoraižių, skulptūrų ir t.t.) chaoso ir pranoksta tą chaosą, kaip viską šiame pasaulyje tegali pranokti neužteršta, nesugadinta, gyva žmogaus dvasia. A. Kezio moterys nėra nei gražuolės, nei pabaisos. Tai tos moterys, kurios vaikšto, gyvena, myli, kenčia ir svajoja tarp mūsų“ (S.V.).

„Mano moterys yra mano pažįstamos – Danutės, Onutės, Marytės. Jos turi išraiškingas akis, moterišką kūno sudėjimą, mergaitiškas šukuosenas. Šie moters grožio papuošalai, kaip augalai žiedas, paukščiai plunksnos, žirgų karčiai. Moters judesiai, laikysena, veido išraiška išduoda jos dvasines nuotaikas, mintis, norus“, – albumo įžangoje rašo autorius. „Nesiekiu moterį sudievinėti, mitologizuoti“.

Loreta. Iš Algimanto Kezio fotografijų albumo „Moteris“

ti“, bet kartu ją lydi Šv. Rašto dieviškoji poema „Giesmių giesmė“ kaip tinkamiausi žodžiai sukurtų vaizdų prasmei ryškinti. „Čia toks kūrybos ir būties paradoksas: nors dauguma A. Kezio fotografijų lyg ir atitinka išankstines jo nuostatas, tačiau nemažoje kūrinių dalyje atsiranda tai, ko fotomenininkas neva nesiekė, – mitologizacija moters, kaip deivės, kaip Motinos Žemės, įvaizdis (p. 63, 51). Žodžiu, viskas, kas glūdi moteryje – vienoje iš pasaulio begalybių, yra sudėta A. Kezio fotografijose. Su viena išlyga – čia regime šviesiąją, o ne tamsiąją moters prigimtį“ (S.V.).

„Šakoma, kad vienas gražiausių dailės žanrų, – rašo A. Kezy, – yra moters aktas. Perspėjama, kad patį meniškiausią aktą galima suvokti vulgariai. Kad žavėjimasis gražiū kūnu netaptų gyvulišku, tenka prisiminti, kad be hormonų, žmogus turi dvasines galias, sugebancias gaidulingumą sublimuoti, paversti jį meile, grožiu, šventumu... Bet reikia suvokti, kad tai (kūnas) yra tik moters grožio dalis, jos asmenybės ir gyvenimo fragmentas“. Autoriui rūpėjo išryškinti vidinį moters grožį, jos būdo bruožus, pabrėžti asmenybės ypatumus.

Gilinantį kiekvienos fotografijos esmę, pirmiausia žvilgsnis krinta į akis. „Akys – tai asmenybė, tikroji būtis. Drįsčiau spėti, kad tikrasis moters grožis slepiasi jos akyse“, teigia autorius. Išiklausęs į jautriosios lyties akių kalbą, žiūrovas priverčiamas išgyventi bendrus žmogiškuosius jausmus, būseną. Vidinis nerimas, abejonių pojūtis išreiškiamas Loretos paveiksle. Čia veikia kontrasto principas: jos į tolumą žiūrinčiosios plačioms akims, ovalaus veido bruožams autorius priešpastato smailių kampų elementus. Rima piešiama banguojančiomis gyvomis linijomis, ir žiūrovas jaučia lengvumą, gyvenimo džiaugsmą. Tačiau yra ir kita veidrodžio pusė: Loretos akys galimai įžvelgti ir ryžto, o Rimos – klausiamosio žvilgsnio. Užfiksuotų akių daugiaprasmiškumas ir yra didžioji paslaptis.

Atitinkamoms charakterio savybėms atskleisti autorius pasitelkia erdviškas ir daiktiskas geometrinės formos: keturkampį, trikampį, pusapskritimą, uždaras ir atviras kompozicijas, tam tikrą plokštumos ir erdvės santykį bei simbolius, motyvus. Ir netgi tuo pačiu komponavimo principu sukuria skirtingas mintis (palyginkim paskutinę Loretos ir pirmąją Jūratės fotografijas). Ir vis dėlto pats svarbiausias veiksnys, nulemiantis moterį fotografijų specifiskumą – detaliai apgalvotas šviesos-tamsos sprendimas. „Mano galvosenoje yra labai aiškios nuostatos į juodai baltą fotografiją: čia žaidi ne spalvomis, bet šešėliais, linijomis, brūkšniais.

Aš tikrai tą juodą baltą ir tematavau, nes darydamas nuotrauką, mąstau grafiškai“. Jei anksčiau pats pagrindinis nuotraukos kūrimas vykdavo fotografuojant, tai dabar didžia dalimi Kezyz komponuoja ją laboratorijoje.

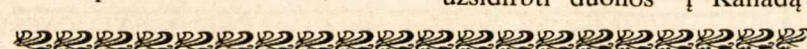
Marija – visada, net pabrėžtinai, šešėlyje. Gal ir gyvenime? Justė – užspausta trikampėje erdvėje, likusią tamsiąją plokštumą „iškanda“ dangaus žydrynė. Kokia ji? Paskendus laukime? Mintyse? Rasos portretas derinamas su apviesta perspektyva. Vėl trikampis. Tačiau ji tampa lyg netelpanti savyje, skleidžianti šviesą. Kiekvieną kartą tos pačios moters paveikslas sukelia vis daugiau minčių (ar ne čia jėga?), o kartais prieštaringų pirmosios. Kai kurių moterų portretai yra labai painūs ir sudėtingi, pavyzdžiui, visi achromatiniai spalvų nuansai sudėti Miglės spalvingai asmenybės išreikšti.

„Gamtoje esančios spalvos, saldūs kvapai, viliojamai skirti ne kam kitam, o lytiniam žavesiui žadinti. Šis žavesys ir jo grožio pajautimas sklinda iš pačios būties prigimties“, rašo albumo autorius. „Moters kūno ypatinumas žiūroviui įsimylėjimo ugnį, sukelia geismą. To įtaigaus ypatinumo yra ir akto žanre“. Bet užtenka vieno silueto, judesio, šiek tiek simbolikos ar apskritai žvilgsnio i moterišką sudėjimą, kad pažadintume vaizduotę ir matytume tai, ko norime, kas priklauso nuo asmeniškų įsitikinimų, dvasinio pasirengimo. Pažvelkime: Lauros kūno geidulingumas numanomas deimantinių žėrėjimo pasaka, o Justinos kūno formos mena apie motinystę ir vaikui perduodančią jautrią grožiu savo sielą. Nešabloniškai pateiktas palyginimas moters kūno ir medžio šerdies. „Dauguma tų sugretinimų, gal tiksliau vaizdo metaforų, yra labai pasisekę, dalis dirbtinoka ar per daug literatūriška. Apskritai leidinys labai gerai sustyguotas stilistiškai, fotografijos „kalbasi“ tarp savęs ir randa bendrą kalbą. Ir bendras knygos išpūdis – stiprus“ (S.V.).

Ir dar kartą norisi pabrėžti, kad „autorius pirmiausia regi moters dvasinio pasaulio grožį, kurį ornamentuoja jos išvaizdos akys, nuogo ar pridengto kūno linijos, plaukai, lūpos, rankos. A. Kezyz negailestingai atmeta vulgarumą. Griūvančios žmonių pasaulio akivaizdoje tokią menininko poziciją yra išties neįkainojama“ (*Literatūra ir menas*, 1997 m. birželio 12 d.).

Kiekviena nuotrauka sulauko žvilgsnį ir atskleidžia mintis. Tokie kūrinių, ieškantys amžinųjų vertybių, baigiasi begalybe, tiesa, Dievu. Nė vienas amžius, nė vienas autorius neišsėmė ir neišsėms visos žmogų supančios paslapties. „Mano sukurto vaizdo visiškai nepakanka išreikšti visumą, – prisipažįsta autorius, – tai vis žmogiško pažinimo trūkumai, ribotumai. Galbūt tiesa tik taip ir pažįstama – fragmentais, nuotrupomis...“ Palinkime, kad ir toliau A. Kezio kūrybiškumas trykštų it sodrus fontanas.

Algimantas Kezy, MOTERIS. Išleido „Galerija“ (4317 South Wisconsin Ave., Stickney, Illinois 60402-4261, USA). Dailininkas – Vincas Lukas. Reprodukcijos – Jan Barry. Spausdino – „Graphic Communication Services, Inc.“ Čikaga, 1997 m., 221 psl. Kaina – 40 JAV dol.

Atsiūsta paminėti

NAUJOJI VILTIS, nr. 28, 1997 m., politikos ir kultūros žurnalas, 232 psl. ir viršeliai. Leidėjai: Amerikos lietuvių tautinė sąjunga ir Lietuvių studentų tautininkų korporacija „Neo Lituania“. Redaktoriai: dr. L. Kriaučiūnas ir A. Juodvalkis. Administracija: O. Kremeris, 1005 Sherwood Dr., La Grange Park, IL 60526. Spausdino ViVi Printing Čikagoje.

I LAISVĖ, rezistencinės minties ir kultūros žurnalas, nr. 126 (163), 1997 m. ruduo, 8 psl. ir viršeliai. Leidžia I laisvė lietuviškų studijų centras. Red. J. Baužys, 9240

Dailininkas VYTAUTAS KAZIMIERAS JONYNAS (1907-1997), tarptautiniu mastu reikšėjęs Lietuvoje, Vokietijoje, Amerikoje

Nuotr. Vyt. Maželio

Dešimtmečiai, paskirti jaunimui

Genovaitės Breichmanienės knyga „Mylėjom Lietuvą iš tolo“

ALĖ RŪTA

Šios knygos autorė yra pasisakiusi, kad ji ne rašytoja, tik iš pareigos dirbusi su jaunimu, vadovavusi ansambliams, nes „mylėjo Lietuvą iš tolo“ (pagal poeto Bern. Brazdžionio eilėraščių). Bet ji moka rašyti. Ši jos knyga kruopštumo ir nuosirdumo dėka yra vertinga kaip lietuviško auklėjimo sveturi istorija.

Kažkas iš politikų yra sakę: „Daina ir šokių Lietuva iš rusų neišvaduosi!“ Gal ir taip. Bet politika neuoklėja augančių ir bręstančių, o jaunimas per tautinius papročius, dainą ir šokį pajunta tautinius jausmus ir gerą vadovo priežiūrą išauga moraliai tvirtas. Toks jaunimas padėjo ir politikams laimėti laisvę.

Genovaitė Dumčiūtė yra vilkaviškiečiai, baigusi Vilniaus universitetą prancūzų kalbos ir fizinio auklėjimo studijas, ištekėjusi už teisininko Petro Breichmano, išauginusi sūnų Gediminą ir dukrą Giedrę.

Dar studente būdama įsijungusi į folklorinio meno veiklą Vilniaus Liaudies ansamblyje, išvijojoje mokiusi skautų grupę tautinių šokių. Šeimai persikėlus iš Vokietijos į Kanadą (Hamiltoną), padėjo užsidirbti pragyvenimą ilgu dienos darbu, bet visą laisvą savo laiką paverė kūryba ir veikla tautinio auklėjimo srityje vadovaudama rinktinio jaunimo grupėms, mokydama tautinių šokių, dalyvaujama su jais tarptautiniuose festivaluose, laimėdama išskirtinius pažymėjimus. Visa toji veikla svetur – su Lietuvos vaizdu jos ir jaunimo širdyse. Ta tema ji rašė nemažai išvijos spaudoje.

Knyga, kurią ji parašė ir išleido jau laisvoje Lietuvoje, tos srities kolegų prašoma parodyti, kodėl ir kaip išvijojoje tautinė folklorinė kultūra neužgeso. Tai knygos turinys su nedaugeliu reikšmingų grupinių nuotraukų.

Savo didžiąją veiklą ji pradėjo Vokietijoje, DP stovykloje Hafkrugėje, „Tėvynės garsų“ ansamblyje. Knygoje minimi ir kiti išvijos ansambliai: Tautinis, Dainavos, Čiurlionio. „Tėvynės garsai“ veikė ketverius metus. Kai Petras Breichmanas išvyko „užsidirbti duonos“ į Kanadą

aukso kasėju, po beveik metų buvo ir žmonai leista atvykti su mažu Gediminu į mažą miestelį Kanadoje – Cadillac, kur Genovaitė pradėjo dirbti suvykloje. Jau ten saujelė lietuvių surengė Vasario 16-tos minėjimą, sužadėdami kanadiečius tautiniais šokiais.

Breichmanams išsikėlus į didesnę miestą Hamiltoną, Genovaitė, dirbdama ir „dėl duonos“, visą savo laisvą laiką per 40 metų skyrė vaikui su jauniu. Jos ansamblis, kuris nuo 1950 m. pasivadino „Gyvatara“, dalyvavo ne vien tik vietinėse šventėse savame mieste, bet ir išvykdamai į visus bendrus su kitomis grupėmis stambiuosius pasirodymus. Jau 1953 m. Hamiltono dalyvavo Kanados lietuvių dienose, Toronte – 1955 m., Montrealy – 1956 m.

Ansamblių daug padėjo kun. dr. Juozas Tadarauškas, parapijos klebonas. Veiklų, sėkmingą ansamblį, jo išvykas pradėjo remti ir Kanados valdžia, jos kultūros įstaigos.

„Gyvataras“ dalyvavo visose Tautinių šokių šventėse ir galiausiai 1990 m. Lietuvoje, kur buvo tikra džiaugsmo šventė, nes Lietuva jau laisva!

Sėkmingos „Gyvataro“ išvykos buvo ir 1966 m. į Kanados šiaurę, ir į „Expo“ – Pasaulinės parodos metu Montrealy 1967 m., ir tarptautiniame festivaly Prancūzijoje Montrejeau mieste, kur jie pagarsino ir Kanadą ir Lietuvą... Keliavo jie ir į Pietų Ameriką, ir į Australiją, kur sujudino kiek nuo lietuvišybės nutolusių jaunimą...

G. Breichmanienė turėjo jau 115 gerai paruoštų šokėjų, buvo jau prisiraginusi ir keletą gerų padėjėjų iš tos pačios grupės. Knygoje ji pasisako visada siekusi mokyti pačių seniausių, autentiškiausių lietuviškų šokių, taip pat leidusi dėti vien autentiškus, gražiai išlaistus tautinius drabužius. Taip pat siekusi išvokose gražaus šokėjų elgesio, pareigumo, susiklausymo. Šventadieniais, kad ir labai pavargę, nepraleisdavę šventų Mišių... Taigi buvo ir moralinis auklėjimas.

Iš „Gyvataro“ susidarė, net 25 poros – sukūrę pavyzdingas šeimas. Knygos gale yra keli gražūs pačių šokėjų pasisakymai, prisiminimai. Niekur knygoje nepastebėjau nei panegirikos, nei dejavimo dėl sunkumų nei iš vadovės, nei iš jos auklėtinų.

Knyga užsklandžia prasmingu ir gražiū straipsniu, kuris atskleidžia Genovaitės Breichmanienės sugebėjimą gal net geriau už kai kuriuos rašytojus parodyti savo idealus ir veiklą.

Genovaitė Dumčiūtė-Breichmanienė, MYLĖJOM LIETUVĄ IŠ TOLO. Albuminio formato. Knygą išleido Lietuvos liaudies kultūros centras 1996 m. Spausdino P. Kalibato „Petrol ofsetas“ (Žalgirio 90, 2600 Vilnius). Tiražas – 500.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Ohio lietuvių gydytojų draugija kasmet paskiria kultūrinę tūkstančio dolerių premiją šioje JAV valstijoje pasižymėjusiems tautiečiams. Ji įteikiama rudenį Klivlande įvykstančiame draugijos kultūros premija buvo paskirta ir įteikta 1997 m. lapkričio 9 d. Ingridai ir Kęstutui Cinvinskams, jau daug metų besidarbujantiems lietuviškojoje Šv. Kazimiero mokykloje Klivlande, talkinantiems lietuvių jaunimo stovyklose.

Dail. Vytautas Kazimieras Jonynas, žymusis lietuvių išeivijos grafikas, gimęs 1907 m. kovo 16 d. Ūdrijoje, dabartiniame Alytaus rajone, mirė Vilniuje 1997 m. gruodžio 4 d. Palaidotas gruodžio 6 d. Vilniaus Antakalnio kapinėse, į jas atlydėtas iš Taikomosios dailės muziejaus. Velionis, Kauno meno mokyklos auklėtinis, studiją gilinęs Paryžiuje, jau 1937 m. Pasaulinėje Paryžiaus parodoje laimėjo aukso medalį už talentingai sukurtais iliustracijomis. D. Done-laičio „Metams“. Už jas jam buvo paskirta ir valstybinė nepriklausomos Lietuvos premija. Jo talentas 1938 m. buvo pagerbtas ir Prancūzijos garbės legiono ordinu. Didžiausiu V. K. Jonyno darbu buvo atlikti išeivijoje. 1947-48 m. pokarinėje Vokietijoje serijomis buvo išleisti net trisdešimt keturi V. K. Jonyno sukurti pašto ženklai, skirti okupuotos Vokietijos prancūzų zonos paštui. Neįkainojamos vertės yra prancūzų zonos Freiburge 1946 m. jo įsteigta ir vadovaujama Taikomosios dailės mokykla, atvėrusi kelius būsimiems lietuvių išeivijos dailininkams.

Persikėlęs į JAV 1951 m., V. K. Jonynas įsikūrė Niujorke, dirbo dailės dėstytoju Fordhomo universitete bei kitose aukštosiose mokyklose. Nuo 1955 m. jis ten turėjo su D. Shepherdu atidarytą vitražų ir skulptūrų studiją puošti šventovėms, koplyčioms, bei kitoms pastatams. V. K. Jonynas yra suprojektavęs ir savo kūriniais papuošęs dvi lietuviams svarbias koplyčias: 1964 m. – Šiluvos Marijos koplyčią JAV katalikų katedroje Vašingtone, o 1968 m. – Lietuvos kankinių koplyčią Šv. Petro bazilikoje Vatikane. Daug savo kūrinių V. K. Jonynas padovanojo Lietuvai. Galerija jam buvo įrengta M. K. Čiurliono muziejuje Druskininkuose. Joje jis pastaraisiais metais praleisdavo savo vasaras Druskininkuose. V. K. Jonyno šeimai bei artimiesiems skirtą užuojautą Lietuvos prez. A. Brazauskas rašo: „Nustodę jo plakusį V. K. Jonyno širdis. Lietuva neteko vieno iš žymiausių dabarties dailininkų. Labai plati jo kūrybos paletė – grafika, vitražai, skulptūros, ekslibriai, net pašto ženklai. Už nuopelnus Tėvynės apdovanojau V. K. Jonyną DLK Gedimino ordinu. Jo vardas amžinai liks mūsų kultūros istorijoje ir jį pažinojusių žmonių širdyse“.

Aktorius Vitalis P. Žukauskas, išstikis širdies smūgio, mirė 1997 m. lapkričio 14 d. vakarą savo namuose Niujorko priemiestyje Woodhavene. Velionis gimė Kaune 1919 m. spalio 28 d., mokėsi Kauno jėzuitų gimnazijoje, buvo įstojęs kunigų seminarijoje ir ten gavo brandos atestatą. Velionis nėra senojo dramos teatro Kaune auklėtinis. Jis dramos studijon įsijungė 1942 m. ir jos nebaigęs 1944 m. pavasarį išvyko studijuoti Vienon. Tad studijavo užsienyje ir aktoriumi tapo išeivijoje, turbūt labiausiai pasižymėjęs jai labai reikalingu ir populiariu „Vieno žmogaus teatru“. Savo šikais, parodijomis, anekdotais, kupletais jis linksmino daugelio kolonijon lietuvių ne tik JAV, Kanadoje, bet ir Australijoje, P. Amerikos šalyse. Velionis taipgi rinko medžiagą apie teatrinę išeivijos lietuvių veiklą ir pats yra rašęs šiomis temomis. Pasak P. Žukausko, nekrologo autoriaus „Darbininke“, JAV lietuvių siūlo tą surinktą medžiagą perkelti Lietuvon ir ten įsteigti Vitalio P. Žukausko vardo teatro archyvą. Velionis lapkričio 18 d. palaidotas Niujorko priemiestyje Cypress Hills kapinių lietuviškojoje dalyje, jį atlydėtas iš Apreiškimo lietuvių parapijos šventovės Bruklne.

Filmų rež. Algimanto Maceinos vadovaujama grupė su filmuotoju Arvydu Baronu, scenaristu Alvydu Bausiu bei patarėja pasikviesta etnografe Gražina Kadzyte šią vasarą rinko medžiagą dokumentiniam filmui „Proskynos“. Šis filmas yra skirtas po 1863 m. sukilimo Rusijon išstremti sukilėlių palikuonims. Pradiniai aplinkos filmavimo darbai buvo atlikti Saratovo srities kaime Čiornaja Padina. Prieš II D. karą ten lietuvių palikuonys turėjo mažytę šventovę ir net lietuvišką mokyklėlę. Dabar lietuviškos kilmės šeimų tėra apie 20. Jis daugiausia sudaro tik pora likusių senųjų. Gyventojų lietuviškais pavardėmis dar yra beveik šimtas, bet jų didžioji dalis save jau laiko rusais. Vietinės kapinės baigia išnykti. Jose yra tik pora antkapių su lietuviškais užrašais. Devintą dešimtį metų yra įpusėjusi filman įtraukti šio kaimo senbuvę Marijona Klupšienė.

Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties minėjimas 1997 m. sausio mėnesį buvo pradėtas Vilniuje, o gruodžio pradžioje užbaigtas Karaliaučiuje, gimtajame šios Martyno Mažvydo knygos „Katekizmas prasti žadei“ mieste. „Lietuvos aidas“ atstovė Arvydo Jockaus pranešimu, sukurkietis užbaigti skirtas koncertas sutraukė daug dalyvių dabar jau Kaliningrado filharmonija pavadintoje buvusioje evangelikų liuteronų šventovėje. Rusus sudomino pasaulinio garso susilaukęs Lietuvos kamerinis orkestras, vadovaujamas prof. Sauliaus Sondeckio, ir vargonininkas Gediminas Kvilyks. Programon buvo įjungti tik J. S. Bacho kūriniai, gerai skambėję po gotikiniais skliautais. Prūsijos sostinės buvusiam centre visiškai sunaikinimo yra išvengusi dabar Kaliningrado rusų atnaujinama Karaliaučiaus katedra. Joje yra palaidotas kunigaikštis Albrechtas, skaitines ir rėmęs M. Mažvydo lietuviško „Katekizmo“ paruošimą bei išleidimą. Lietuvos švietimo ir mokslo ministeris Zigmas Zinkevičius priminė koncerte dalyvavusiems Kaliningrado rūsams ir jų vadovams, kad šiame mieste jau prieš 450 metų buvo išleistas M. Mažvydo „Katekizmas“, pirmoji lietuviškoji knyga, ir kad pamatinės lietuvių tautos vertybės yra susietos su buvusią Prūsijos valstybę.

Sukaktuvinėse Mažvydo „Katekizmo“ iškilėse Karaliaučiuje, bei jau minėto švietimo ir mokslo ministerio Z. Zinkevičiaus, Lietuvai atstovavo jos seimo vicepirminė Romualdas Ozolas, seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirm. Žibartas Jackūnas, kultūros viceministeris Naglis Puteikis, Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties minėjimo valstybinės komisijos nariai prof. Domas Kaunas ir prof. Bronius Genzelis. Svečius iš Lietuvos į lietuviškas skemdienio Mišias pakvietė Karaliaučiaus lietuvių katalikų klebonas kun. Anupras Gaurauskas. Jos yra laikomos lenkų, vokiečių ir lietuvių kalbomis prieš dvejus metus Karaliaučiuje katalikams pastatytoje barokinio stiliaus šventovėje. Pamaldoms pasibaigus, prof. Saulius Sondeckis Karaliaučiaus lietuviams pakartojė Martyno Mažvydo „Katekizmo“ sukakties minėjimą užbaigai skirtą Lietuvos kamerinio orkestro koncertą. „Lietuvos aidas“ atstovė žurnalistas Arvydas Jockas rašo, kad ir ši kartą kalbėjo Lietuvos švietimo ir mokslo ministeris Zigmas Zinkevičius. Jo liūdnėsnė kalba buvo susieta su Mažąja Lietuva tais laikais, kai M. Mažvydas rašė pirmąją lietuvišką knygą tapsiantį „Katekizmą“. Mat tais laikais lietuviška parapija buvo ne tik Karaliaučiuje, bet ir daugelyje kitų vietovių. Lietuviai tada beveik ištisai gyveno nuo Karaliaučiaus iki Lietuvos sienos. Net ir pats Mažvydas, beveik visą savo amžių praleidęs Ragainėje, teigė, kad jam ten neteko sutikti žmogaus, su kuriuo nebūtų galėjęs susikalbėti lietuviškai. Dabar jau ir lietuviškų pamaldų dalyviai Karaliaučiuje vienas į kitą kreipėsi rusiškai. Lietuviškų Mišių skaitiniuose buvo girdamas rusų kalbos akcentas. Netenka stebėtis. Juk didžioji lietuvių, pokarinių ateivių, dalis ten yra tremtiniai, kuriems sovietinė valdžia neleido grįžti Lietuvon.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 62 milijonus dolerių**MOKA UŽ:**

90-179 d. term. ind.	2.75%
180-364 d. term. ind.	3.25%
1 metų term. indėlius	3.75%
2 metų term. indėlius	4.00%
3 metų term. indėlius	4.25%
4 metų term. indėlius	4.50%
5 metų term. indėlius	5.00%
1 metų GIC-mėn. palūk.	3.75%
1 metų GIC-met. palūk.	4.00%
2 metų GIC-met. palūk.	4.25%
3 metų GIC-met. palūk.	4.55%
4 metų GIC-met. palūk.	4.75%
5 metų GIC-met. palūk.	5.25%
RRSP, RRIF ir OHOSP	2.25%
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	4.00%
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	4.25%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	4.55%
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	4.75%
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	5.25%
Taupomąją sąskaitą	2.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	2.25%
Kasd. pal. čekių sąsk.iki	2.00%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	2.75%

IMA UŽ:

Asmeninės paskolas nuo	7.50%
Sutarties paskolas nuo	7.50%
Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	6.25%
2 metų	6.40%
3 metų	6.50%
4 metų	6.60%
5 metų	6.75%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2, 3 metų	5.45%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai **"INTERAC" kortelė**
Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

Dalis slidinėjimo stovyklautojų, 1997 m. dalyvusių ŠALFASS slidinėjimo varžybose Mount Sutton, Que.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

čiuojami nuosimčiai, tačiau jas reikės atmokėti iki 2003 m.

Miesto biudžetas gali siekti \$6 bln. Savivaldybių ministerija tikisi, kad miestas susivienydamas sutapsys \$240 mln., daugiausia personalo sumažinimu, nes algos ir susietos išlaidos sudaro 84% biudžeto.

Naujas įstatymas dėl policijos tarnybos buvo priimtas Ontario provincijoje 1997 m. lapkričio mėn. Juo panaikinama civilių viešų skundų komisija (Public Complaints Commission), leidžianti visuomenei pateikti skundus dėl policijos pareigūnų veiklos. Dabar visi skundai bus kreipiami policijos šefui arba galima apeliuoti komisijai "Ontario Civilian Commission on Police Services". Sužalojimo arba nužudymo atvejais sąlygas tirs atskiras "Special Investigations Unit".

Šiuo potvarkiu bus sutaupyta \$3.8 mln. per metus. Savivaldybės turės daugiau galios policijos administravime. Savivaldybių tarybos turės teisę paskirti valdymo veiksniams narius ir nustatyti biudžetą.

Atlanto provincijų žvejams paramos programa "TAGS" (Atlantic Groundfish Strategy) pratęsiama iki 1998 m. rugpjūčio mėn. Anksčiau buvo numatyta nutraukti mokėjimus gegužės mėn. Ši \$1.9 bln. kainuojanti programa buvo įsteigta 1994 m., kai dėl menkių nykimo buvo nebeleidžiama jų žvejoti ir norėta šelpti jų žvejybą ir susijusiais darbais užsiimančius bei paruošti žvejus kitokiems darbams. Vis dėlto programa nepajėgė tos ruošos atlikti. Sausio mėnesį valdžia tikisi pranešimo apie "TAGS" programos sustabdymo pasekmes, o po to bus sprendžiama, kaip toliau padėti žvejams.

Indėnų reikalų ministerė Jane Stewart Otavoje įvykusio-

se iškilnėse parlamento rūmuose sausio 7 d. perskaitė specialų valdžios pareiškimą, taikomą čiabuviams. Atsiliepiant į karališkosios komisijos (Royal Commission on Aboriginal Peoples) siūlymus, "susitakymo pareiškime" atsiprašyta už įvairias skriaudas, kurias patyrė indėnų vaikai vadinamosiose rezidencinėse mokyklose. Kanados vyriausybė jas steigė ir administravo, per 5 dešimtmečius (nuo 1930 iki 1980 m.) atimant indėnų vaikų iš jų bendruomenių. Pareiškimas svarbus, nes juo atsiribojama nuo ankstyvesnės asimiliacijos politikos.

Taip pat vyriausybė paskirs \$350 mln. gydymosi priemonėms, kurias administruos pačios indėnų bendruomenės. Dar \$250 mln. bus naudojami čiabuvių ekonominės veiklos ir savivaldos stiprinimui. Vyriausybė žada taipgi sustiprinti bendradarbiavimą su čiabuvių bendruomenėmis ir jas paremti didesniomis lėšomis bei naujomis programomis.

Niufaundlande įsteigta nauja politinė partija veikia nuo 1997 m. spalio mėn. Vadinama "Newfoundland and Labrador" (NL) partija didžiausią dėmesį skiria Niufaundlando gamtos ištekliams. NL partija dar neturi rinktų atstovų parlamente. Ją įsteigė Al Chislett, vienas iš atradėjų Voisey Bay nikelio telkinii 1993 m. Partijos vadovė Suzanne Kelland-Dyer teigimu, Niufaundlandas nėra neturtinga provincija, tik nevykusiai valdoma ir todėl yra finansinėje krizėje.

Nauja partija išdygo pernai ir Saskatchewan provincijoje, tapdama oficialia opozicija. Ten "Saskatchewan" partijon susijungė liberalų ir konservatorių parlamento nariai, o konservatoriai nutarė savo partijai skirti 10-metį poilsio, kad ji galėtų atstatyti savo jėgas. RSJ

Aukojo "Tėviškės žiburiams"

\$58 - A. Kairys; \$38 - dr. J. Sungaila; \$30 - M. Bulvičius; \$25 - J. Zazekas; \$18 - dr. V. Majauskas; J. Juodis; \$16 - A. Jonušas; \$15 - A. Dronsa; \$10 - J. Sarpalius; A. Godelis, N. Jakonis, J. Dekeris, V. Miliauskas, A. Valaškevičienė; \$8 - A. Vaickus, J. Kučinskas, E. Želbėnė; \$5 - J. Biliūnas, A. Pesys; \$3 - A. Mockaitis, P. Ročys.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: \$53 - A. Šelmys; \$52 - A. Misiūnas, V. Naras, P. Skilandžiūnas, M. Šakalinis, J. Rimkus, B. Lukošius, A. Paulionis, K. Bubelis; \$50 - P. Puidokas, V. Kerbelis, A. Dainora, A. Allis, A. Aleliūnas, J. Vasy, dr. P. Vytė, J. Danys, J. Mikulis, J. Andrukaitis, S. Ažuolas, B. Balaišis, G. Kaulius, P. Joga, L. Plūra, E. Senkus, A. Leparskas, M. Rutkevičienė, O. Okmanas, E. Seibutis, E. Pakauskas, O. Ziminskienė, V. Bubelis, P. Bražiūnas, B. Lunas, J. Yurkus, A. Grubis, A. Gudžiūnas, E. Steponas, K. Rulys, J. Pikelis, A. Rugys, L. Raslavičius, S. Domeika, A. Dūda, L. Plečkaitis, L. Jurjonas, G. Breichmanas, V. Vainutis, S. Abingis, B. Znotinas, P. Radzevi-

čiūtė-Klimas, V. Jokubaitis, Tėvai Pranciškonai, Cleveland.

Garbės prenumeratą atsiuntė: \$100 - dr. J. Yčas; \$82 - dr. V. Majauskas; \$70 - R. Prociw, P. Pargauskas; \$62 - M. Juozaitis, A. Vaukus, E. Indriūnas, dr. J. Sungaila; \$60 - J. Butkus, K. Baltramaitis, V. Bričkus-Mikalonis, E. Vaitkūnas, A. Dronsa, kun. R. Krasauskas, L. Adomavičius.

Nuosirdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

Queen Travel International Ltd
133 Roncevalles Ave., TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

ALGIS MEDELIS

Kelionės į visus kraštus visomis oro linijomis!
I Vilnių – iki gegužės pabaigos pritaikomos žiemos sezono kainos ne tik iš Toronto, bet ir Halifaxo, Montrealio, Otavos, Edmontono, Kalgario ir Vankūverio.

Taip pat pranešu, kad šiai vasarai į Lietuvą rengiu DVI GRUPINĖS KELIONES: BIRŽELIO 20 d. – į SPORTO ŠVENTĘ ir BIRŽELIO 27 d. – į DAINŲ IR TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĘ. Užsakyta 80 vietų. ŠIUO METU 23 VIETOS DAR YRA LAISVOS. Kviečiame keliauti kartu. Grižti galėsime Jums tinkamu laiku.

Tikimės, kad mūsų kainos TIKRAI yra geriausios visoje Kanadoje (geresnės net ir už SUPER SAVER kainas)! Pasitirinkite ir tada skambinkite ALGIUI MEDELIUI. Pas mane atvažiuoti nėra būtina – kelionę sutvarkom telefonu, bilietus pristatom!

Asmeniškai susitikti su manimi Queen Travel įstaigoje galite trečiadieniais tarp 11 val. ryto ir 5 val. vak. arba kitu Jums tinkamu laiku, iš anksto susitarus. Reikalui esant atvažiuoju į Jūsų namus.

ALGIS MEDELIS

MEDELIS CONSULTING
45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7
Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183
ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atskleidžiant Jūsų gimines iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. PER 7 DARBO DIENAS JŲSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !

Sportas**Slidinėjimo stovykla**

Kaip praeitais metais, taip ir šiemet įvyks lietuvių slidinėtojų stovykla Mount Sutton, Que. nuo ketvirtadienio, vasario 26-tos dienos iki sekmadienio, kovo 1-os dienos. Visi slidinėjantys – jauni vaikai, tėvai ir veteranai – maloniai kviečiami atsilankyti. Per paskutinę tokia stovyklą susirinko gražus būrys slidinėtojų ne tik iš Montrealio ir Toronto, bet ir iš Čikagos bei Klivlando. Jauniausia slidinėja buvo 10 metų, o vyriausią jau pensininkai – sniego mėgėjai. Visi smagiai praleido laiką gamtoje ir maloniai pasisvečiavo vakarienės metu. Be to, čia įvyko Šiaurės Amerikos slidinėtojų (ŠALFASS) pirmenybės. Jau yra nemažai sniego ant Mount Sutton takų. Laukiame visų lietuvių slidinėtojų. Bus vėl susipažinimo vakaras, ŠALFASS slidinėjimo pirmenybės ir didžioji vakarienė su šokiais, gera progą atnaujinti senas draugystes ir susipažinti su kitais lietuviams slidinėjais. Dėl informacijų kreipkitės pas Aleną ir Rasą Pavilanius (514 489-0410) arba pas Rytį ir Viliją Bulotas (514 344-8256). Raštu praneškite A. Pavilaniui, 6 Douglas, Westmount, Que. H3Y 1V6.

Laukiame visų! Rengėjai

ŠALFASS

1998 m. Š. A. lietuvių kalnų (alpinistinės) slidinėjimo pirmenybės įvyks 1998 m. vasario 28 d., šeštadienį, Mount Sutton, Que., Kanadoje, apie 60 mylių į pietų rytus nuo Montrealio. Pirmenybės techniškai vyks ŠALFASS-gos Kanados sporto apygarda, globoja Montrealio lietuvių slidinėjai.

Programa: Didysis slalomas šiose klasėse: berniukams ir mergaitėms – 9 m. ir jaunesniems, 10-12 m. ir 13-16 m.; vyrams ir moterims 17-34 m., vyrams 35-49 m., moterims 35 ir vyresnėms, vyrams 50-64 m., ir vyrams 65 m. ir vyresniems. Bus išvesta vyrų ir moterų absoliutūs laimėtojai nepaisant amžiaus.

Varžybų pradžia: 11 val. ryto. Registracija nuo 9.30 iki 10.30.

Dalyvių registracija atliekama iki 1998 m. vasario 21 d. imtinai, pas varžybų vadovą, ŠALFASS slidinėjimo komiteto pirmininką Rimą Kuliavą, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4, Kanada. Tel. 416 766-2996; Faksas: 416 766-5537; E-mail: kuliavas@compuserve.com

Informacija nakvynių, parengimų ir kitais reikalais: Alenas ir Rasa Pavilani, tel. 514 489-0410 arba Rytis ir Vilija Bulota, tel. 514 344-8256. Iki sausio 19 d. – viskas papiginta kaina. Paskubėkite!

Išsami informacija pranešama ŠALFASS-gos klubams ir anksčiau dalyvavusiems slidinėjtojams. Nepriklausomi slidinėjtojai prašomi neatidėliojant kreiptis varžybiniais reikalais į R. Kuliavą, o visais kitais – į Pavilanius ar Bulotas. Visi lietuviai slidinėjtojai kviečiami dalyvauti.

ŠALFASS centro valdyba ir slidinėjimo komitetas

Skautų veikla

DLK Mindaugo sk. draugovė išklavo "Caledonia" parke prie Humber upės. Esant gražiam orui, buvo smagu praktikuoti, kaip paklydus susiorientuoti be kompas. Taip pat susipažinta su žiemojančiais paukščiais ir jų maitinimusi. Buvo smagu ir sau pasigaminti maistą ant lauželio. Numatyta ir daugiau tokių išvykų. F.M.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

PARAMA

AKTYVAI per 106 milijonus dolerių

MOKA:

2.60% už 30-89 dienų term. indėlius	
2.75% už 90-179 dienų term. indėlius	
3.25% už 180-364 dienų term. indėlius	
3.75% už 1 m. term. indėlius	
4.00% už 2 m. term. indėlius	
4.25% už 3 m. term. indėlius	
4.50% už 4 m. term. indėlius	
5.00% už 5 m. term. indėlius	
4.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
3.75% už 1 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už 2 m. GIC invest. pažym.	
4.55% už 3 m. GIC invest. pažym.	
4.75% už 4 m. GIC invest. pažym.	
5.25% už 5 m. GIC invest. pažym.	
2.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
4.00% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
4.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
4.55% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
4.75% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
5.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
2.00% už OHOSP (variable rate)	
2.00% už taupymo sąsk. (gyv.draudra)	
2.00% kasd. pal. čekių sąsk.	
3.75% už JAV dol. 1 m. GIC	
2.75% už JAV dol. kasd.pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.)	

IMA:

už asmenines paskolas nuo.....	7.50%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)	
1 metų.....	6.25%
2 metų.....	6.40%
3 metų.....	6.50%
4 metų.....	6.60%
5 metų.....	6.75%

su keičiamu nuosimčiu.....5.45%

Duodame:

- asmenines paskolas iki \$250,000;
- mortgičius iki 95% įkainoto turto;
- riboto kredito paskolas (Line of Credit) ir - komercinius mortgičius

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės elgoje

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000.

Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas. Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų. Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antradienį ir trečiadienį nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:

Lietuvių Namuose – 1573 Bloor St. W., Toronto ON M6P 1A6

Telefonas: 416 532-1149

Etobicoke – 2975 Bloor St. W., Toronto ON M8X 1C8

Telefonas: 416 207-9239

SPAUSTUVĖ

PRINTING

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Priemamos kainos, aukšta kokybė.

TEL. (416) 252-6741

3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

66 Mimico Ave., Toronto Ont., M8V 1R3
Savininkas Jurgis Kuliešius

Sutton GROUP

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją. Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000

pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

Į Lietuvą su Nordland Express**Siuntiniai laivu • Oro paštu****Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai**

Nordland Express 1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8

Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.

Toronto 416 535-5000

Skyrius: North York 164 Willowdale Ave., North York, Ont. 416 222-4021

Hamilton Alfredas Zorkus 905 522-9966

London Jonas ir Marytė Narusevičiai 1055 Guildwood Blvd. 519 657-1751

Montreal Andrejs Vitols 105 56th Ave., Lachine 514 637-9102

Už Toronto ribų 1-800-561-3113

BVL ELECTRICAL ENGINEERING

Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

- ELEKTROS INSTALACIJAS
- VĖSINIMO SISTEMAS
- ŠALDYTUVUS
- SKALBIMO MAŠINAS
- ELEKTRINES PLYTELES
- DŽIOVINTUVUS
- KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti Vytui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronte. Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

- Centrinės šildymo ir A/C sistemos
- Skalbimo mašinas, džiovintuvus
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Indų plovimo mašinas, viryklas
- Šaldymo sistemos, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui
tel. 416 370-3539 arba 416 740-9650 Toronte
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti

Lina Kuliavienė

2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2

Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED
3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

DUPONT & ANNETTE – 8 kambariai, 2 virtuvės – \$159,900.

Skambinti**TEODORUI STANULIUI**

SAŽININGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 bloakai | vakarus nuo Lietuvių namų)

tel. 416 769-1616 FAX 416 769-1524

Esperantininkų suvažiavimas Vilniuje

1997 m. gruodžio 13-ąją Vilniuje įvyko 33-iasis Lietuvos esperantininkų sąjungos suvažiavimas. Vilniaus mokytojų namai visus atvykstančiuosius pasitiko esperantiškai vėliava ir kvietimu "Bonvenon!" (lietuviškai – "Sveiki atvykę!"). Suvažiavime dalyvavo per 300 esperantininkų iš įvairių šalies vietovių. Buvo svarstomi esperantininkų atlikti darbai, tarptautinės kalbos mokymas Lietuvos mokyklose, garsių esperantininkų veiklos įamžinimas.

Po posėdžių prasidėjo tradicinis renginys "Zamenhof-tagoj 97" (lietuviškai – Zamenhofo

dienos 97"), skirtas esperanto kalbos kūrėjo L. L. Zamenhofo gimimo datai paminėti. Šventės metu vyko diskusijos, kelionių išspūdžių pasidalijimas, pramogos. Labai įdomiai ir turiningai sekcijose dirbo medikai, mokytojai, jaunimas.

Daugelis svarstė ateities darbus. Ypač visus domino įvyksiantis Montpellier (Prancūzija) pasaulinis esperantininkų kongresas. Lietuvos esperantininkų sąjungos valdybos pirmininko Povilo Jegorovo nuomone, šiame kongrese turėtų dalyvauti apie 70 lietuvių.

Antanas Gvildys

Beglobius vaikus globojantis šeimos Kaune "Pastogės" organizacijos rūpesčiu renkami kas mėnesį aptarti išylančių problemų

Astra Travel & Services Inc.

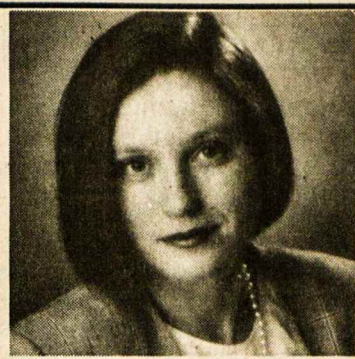
1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus)
Ontario, Canada, M6P 1A7

LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:

- * Keliones į Lietuvą * Keliones į šilto krašto * Draudą *
- * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą) *
- * Dokumentų vertimą * Išskirtinių sutvarkymą ir išsiuntimą *
- * Dideles nuolaidas dažnai keliaujantiems *
- * Sąžiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas *

Kreipkitės visomis darbo dienomis

TEL: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390

Dr. DAIVA NORKIENĖ

ŠEIMOS GYDYTOJA

Mielai priima naujus pacientus
(416) 767-7725
2150 Bloor Street West (prie Runnymede), Toronto, Ontario
M6S 4V7, Suite 205
(pirmame aukšte)

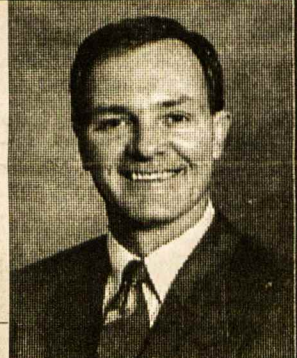
JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas
♦ 25 metų namų remonto patirtis ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patirtis ♦ Namų nuomojimui ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel.
416 769-1616, namų – 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

Prieš norėdami pirkti ar parduoti namus, kreipkitės į

RUBY REAL ESTATE LTD., Broker

27 John St., City of York, Ontario M9N 1J4

Tel. (416) 249-RUBY(7829)

Profesinis nekilnojamos nuosavybės reikalų tvarkymas
SKAMBINKITE:

Victor E. Rudinskas, Chief Broker,
B.Eng., M. Eng., P.Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.

ARBA

Dr. Leona Rudinskas, Associate Broker

Jūs galite sutaupyti už teisinį patarnavimą

Vilija Valiūskienė,
diplomuota pianistė-pedagogė, priima mokinius nuo 4 m. amžiaus fortepijono, dainavimo, teorijos pamokoms. Taip pat ruošia konservatorijos egzaminams. Moko visomis savaitės dienomis, gali atvažiuoti į mokinio namus.

Tel. 416 531-1906

Adresas: 12 Bartlett Ave (Bloor ir Dufferin), Toronto, Ont. M6H 3E6.
Fax 531-1906

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMĖME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

SKAITYTOJAI PASISAKO

SPALVINGAI PARAŠYTA

Siunčiu prenumeratos mokėstį ir drauge noriu pasakyti, kad kalėdiniame "Tėviškės žiburio" numeryje man daug malonumo suteikė Stepono Šetkaus "Varganų ir džiugių dienų atsiminimai". Įdomiai, spalvingai parašyta!

Birutė Pūkelėvičiūtė,
Daytona Beach, FL

DUODU "TŽ" JAUNIMUI

Dėkoju už galimybę skaityti "Tėviškės žiburį". Su malonumu perskaitau viską ir duodu pasiskaityti jaunimui, kuris dabar jau pradeda truputį domėtis mūsų istorija ir pasauliu.

V. Stelmokas,
Lietuva

UŽTVARAS NE TILTUS PASTATĖM?

Per septynerius Lietuvos nepriklausomybės metus tikėjome, kad bendravimas tarp dviejų tautos dalių yra darnus. Prezidento rinkimų pirmas ratas tas iliuzijas sugriovė. Pamatė, kad propra tarp krašto ir išeivijos liko ta pati, kaip sovietmečiu. Glaudžiau su kraštu visais laikais bendravę jautė išeivijos remiamo kandidato nepopuliarumą prezidento rinkimuose, bet kad žmogus, pelnytai galėjęs istorijon įeiti kaip Lietuvos Antrosios respublikos tėvas surinkti tik 15% balsų, niekas negalvojo.

Travel Centre

KELIŲNĖS Į LIETUVĄ 1997/98

Teiraukitės apie mūsų žemas SUPER SAVING kainas

*** Sutvarkome keliones į visus pasaulio kraštus ***

(Lėktuvų bilietai išrašomi mūsų įstaigoje)

*** Parūpiname kelionės, sveikatos ir lankytojų draudimą ***

Skambinkite Audronei arba Leenai, tel. 416 483-0555 (Toronto)

Tel. (iš kitų Kanados miestų) 1-800-263-7454, faksas 416 440-4179

191 Eglinton Ave. E. Toronto, Ont. M4P 1K1
Registracijos # 02556148

KESTAS

Sukursiu gražų paminklą

pagal jūsų pageidavimus

Dailininkas Kęstutis Keparutis

Tel. FAX 905 540-1705

238 Emerald Street North,
Hamilton, Ontario L8L 5K8

pareigas, ieškančių atramos svečiose šalyse. Tai paprasčiausias kiekvieno savigarbos klausimas. Šitos dvi būdo savybės rinkėjų aktyse blogai pasitarnavo išeivijos peršamam kandidatui. Galim tik spėti, kad be išeivijos jis būtų toliau nuejęs.

Vytautas P. Zubas,
St. Catharines, Ont.

PAPILDYMAS

Kalėdiniame "TŽ" numeryje (1997.XII.16) buvo išspausdintos ištraukos iš Vinco Krėvės veikalo "Dangaus ir žemės sūnūs". Redakcijos pastaboję sakoma, jog ši ištrauka buvo spausdinta žurnale "Tėvynėn" (1946-47 m. Salzburge) ir 1961 m. Vinco Maciūno redaguotame V. Krėvės "Raštų" šeštame tome. Noriu priminti, jog šis V. Krėvės veikalas atskira knyga buvo išleistas ir "Sūduvos" leidyklos Augsburgėje 1949 metais (kalba tai-syta dr. Pr. Skardžiaus).

Viktoras Prišėpionka,
Ottawa, Ont.

MAŽYVDO MINĖJIMAS

Martyno Mažvydo 450 m. pirmosios lietuviškos knygos sukakties minėjimas Toronte man paliko nuostabių išpūdį. Kokia graži Mažosios Lietuvos praeitis. Švart, garbinga! Tai dalelė Lietuvos, kuri davė Lietuvai daug stiprių šulų, viekjų.

Paskaitos S. Vėlavienės ir prof. D. Kauno buvo labai įdomios, informacinės. Meninė dalis palietė širdį. Skaitiniai iš M. Mažvydo "Katekizmo", mažosios kanklininkės ir niekada negirdėtos iš M. Mažvydo giesmyno atliktos giesmės "Volungės" moterų choro grupės paliko puikų išpūdį.

Tikrai neužmirštas M. Mažvydo pirmosios lietuviškos knygos sukakties minėjimas.

A. Gaillienė,
Hamilton, Ont.

2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8

Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus

NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

HAMILTON
615 Main St. E.
(East of Sanford)
Tel. 528-6303

Andrew W. Swan,
Manager

DUNDAS
195 King St. West.
Tel. 627-7452

Robert G. Amm,
Manager

Perkat ar parduodat namą?
Patikėkit šį rūpestį man.
Aš jums sąžiningai patarnausiu.

Gintautas Tumosa

TEL. 416 769-1616

Nemokamas namų įvertinimas

RE/MAX

West Realty Inc., REALTOR®
1678 Bloor Str. West, Toronto, Ont. M6P 1A9

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronto.

Gydymasis masažas ("Craniosacral Therapy")

Priima pacientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: 905 271-7171**

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių Namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. O. ELVIKIS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.

(Orthodontist)

Telefonas

2373 Bloor Street West 416 763-5677

(Prie Jane St.)

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B.Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P.Eng.

Tel. 416 240-0594

27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Lengvai pasiekiamas autobusu
nr. 79 (Scarlett Road) nuo
Runnymede požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE, JOHNSON

5110 Dundas ST. W.

(tarp Islington ir Kipling gatvių)

Etobicoke, Ont. M9A 1C2

Tel. 416 236-3060

Fax 416 236-1809

CMD INSURANCE SERVICES INC.

Dėl visų rūšių draudimų Jūs galite kreiptis į Walter Dresher (Drešerį), taip pat naujos automobilų ir namų draudimo reikalais; į Rimą Drešerienę kreiptis jau apdraustų automobilų ir namų reikalais ir į Ričardą Drešerį – dėl visų komercinių draudimų.
1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8

Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406

FAX 905 624-8238

CMD Insurance Services Inc.

Nekilnojamo turto įkainojimas – mortgicijų, mokesčių, turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį tel. 416 233-3334

DRESHER Appraisal Ltd.

Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Tel. 416 233-3334

DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTO

Anapilio žinios

– Sausio 10, šeštadienį palaidotas a.a. Jonas Šeperys, 84 m. amžiaus. Nuširdi užuojauta visiems jo giminėms bei artimiesiems.

– Anapilio vaikų darželis nuo šių metų pradžios gali priiminti nuo 2½ iki 5 m. amžiaus vaikučius dienos metu ir trumpam, pripuolamam laikui, kai tėveliai neturi kur savo vaikučių palikti.

– Mišios sausio 18, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Juozą ir Aleksandrą Valeškas, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 2 v.p.p. už a.a. Feliksą Mackevičių.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienio, sausio 11 popietėje dalyvavo 145 asmenys. Pranešimus padarė LN valdybos narys P. Šturmas.

– Sausio 15, ketvirtadienį, 11 v. r. įvyks LN moterų būrelio susirinkimas LN posėdžių kambaryje.

– LN valdybos posėdis – sausio 15, ketvirtadienį, 7 v.v.

– Sausio 18, sekmadienį, 1 v.p.p. LN seklėjoje yra šaukiamas LN vyrų būrelio valdybos posėdis. Negalintieji dalyvauti prašomi pranešti Teodorui Stanuliui tel. darbo 416 769-1616 arba namų 231-4937.

– Vytauto Didžiojo menė (Salė B) išnuomota vasario 28 dienių šių metų medžiotojų ir žūklautojų klubo – „Tauras“ metiniam pobūviui. Žvėrienos vakarienė su vynu ir turtinga loterija.

– Kviečiame „Lokio svetainės“ lankytojus pasinaudoti pasiūlymu bei pageidavimui dėžute. Nauji sumanymai pagyvina veiklą.

– Aukos slaugos namams priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W. Toronto ON M6P 1A6.

Muziejaus archyvo žinios

– Primename, kad muziejuje yra bibliotekėlė, kurioje laikoma daug knygų liet. beletristikos, istorijos, archeologijos, kalbos, meno, folkloro, liaudies papročių temomis. Yra net keli liet. valgių gaminių vadovėliai. Neseniai gauta įdomi knyga: „Lietuvių liaudies anekdotai“ (Vilnius, 1994), kur surinkti anekdotaus draudžiami spausdinti politiniai anekdotai apie sovietų sistemą. Knyga galima pasiskolinti mėnesiui.

– Dėkojame prisidėjusiems prie mūsų išlaikymo. Aukojai: V. Mockuvienė a.a. V. Jurgelienės atminimui – \$300; J. Pacevičienė – \$60; J. Krasauskas – \$20.

– Išeivijos lietuvių klierikų studijoms \$200 aukojai N.N.

– Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojai: \$1,000 – J. Jocas (iš a.a. Vlodo Joco palikimo); \$100 – J. Grybulis, R. Dirvelis.

– A. a. Eugenijos Čizikienės atminimui pagerbti Kauno arkivyskupijos „Vaikų dienos centrums“ aukojai \$25 – V. Kubilienė, V. Šukienė.

– A. a. Eugenijos Čizikienės atminimui pagerbti tremtinių vaikaičių mokyklai „Lietuvių Namai“ Vilniuje B. P. Sapliai paaukojo \$25. Ačiū.

– A. a. Ritali Juodikytei Ohous mirus, užjausdami jos tėvelius Onutę ir Jurgį, brolių Rimantą Juodikius, „Kovai su vėžio liga Lietuvoje“ aukojai: \$25 – dr. C. J. Kurai, D. Trakymienė, A. P. Žulijai; \$20 – A. Arūnienė, G. Rinkūnienė, G. S. Krašauskai; \$15 – P. Z. Augaičiai; \$10 – A. Kerberienė, K. Kubilienė, M. Povilaitienė, B. Sapijonienė, O. Skėrienė, A. Valienė. Aukotojams nuoširdus ačiū. M. P.

– A. a. Vladui Jociui mirus, užjausdami žmoną Gertrūdą, seserį Stefą su šeima Lietuvoje, brolius Juozą, Adomą su šeima Amerikoje, „Kovai su vėžio liga Lietuvoje“ aukojai: \$20 – P. T. Pargauskai, A. K. Ratavičiai, B. T. Stanuliai, O. P. Vėžauskai. Labai ačiū. M.P.

– A. a. Vlodo Joco atminimui pagerbti „Mažosios Lietuvos fondai“ aukojai: \$25 – Ema Gudinskienė; po \$20 – E. Bartminas, M. A. Paulaičiai, L. Einikis, V. Norvaiša, E. Stanaitis, Al. Mikšys; \$15 – Herta ir J. Kukučiai. Aukos skirtos lietuvių kalbos mokymui Karaliaučiaus krašte. Dėkojame velionies šeimai už aukų nukreipimą į MLF. Valdyba

– IEŠKOME moters prie 3 vaikučių 5, 3 ir 1,5 metų, gyvenančios kartu Mississaugoje nuo kovo mėn. tel. 905 848-9628.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Sekmadienį, sausio 11 d. per visas Mišias buvo malda prisiminti tragiškieji 1991 m. sausio 13 įvykiai Vilniuje. 11.30 val. Mišios aukotos už žuvusiuosius ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

– Pirmosios Komunijos pamokos vyksta sekmadieniais po 10.15 v. Mišių. T. Bernardino kambaryje. Pamokoms vadovauja Rima Saplienė ir Ona Stanevičiūtė.

– Parapijos skirtos dvasinio atsinaujinimo proceso Atnaujink (Renew) informacinis susirinkimas įvyko mūsų parapijos patalpose praėjusį penktadienį ir šeštadienį. Dalyvavo 18 atstovų iš Prisikėlimo ir Aušros Vartų Hamiltono parapijų. Susirinkimą pravedė ses. Cecilia King, atvykusi iš tarptautinio „Renew“ skyriaus JAV. Prisikėlimo parapijoje bus sudarytas branduolys, kuris rūpinsis tolimesne atsinaujinimo eiga.

– Sutvirtinimo sakramentui pasirušiojimo pamokos prasidės sekmadienį, sausio 18, po 10.15 v. Mišių klebonijos posėdžių kambaryje. Visi, suaugę ir jaunimas, kurie šio sakramento nėra priėmę, yra kviečiami ateiti į pirmą pamoką, kur bus aptarta pasirušiojimo tvarka suaugusiems ir vaikams.

– Įvykus pašto streikui, valdžia pratęsė aukojimo laiką iki š.m. sausio 31 d. Kas nori aukoti ar padinti 1997 m. aukas, gali tai daryti iki šio mėn. pabaigos.

– Parapijos knygynas, vadovaujamas R. Ziogario, atidarytas sekmadieniais nuo 9.30 v.r. iki 11.30 v.r. Knygynas nuolat papildomas naujais leidiniais iš Lietuvos ir laukia daugiausiai skaitytojų.

– Mišios sekmadienį, sausio 18: 8.15 v.r. už a.a. Emiliją Čiurlę-Petrikienę; 9.15 v.r. už a.a. Gintautą Barių; 10.15 v.r. už a.a. Petrą Skablauską, a.a. Alfonsą Simonavičių ir a.a. Olgą Murnikienę, a.a. Salomėją ir Alfonsą Pundžius; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

– **KLKM draugijos Prisikėlimo parapijos skyrius** neseniai išleido virimo knygą anglų kalba „Treasures of Lithuanian Cooking“. Tikslas – paremti Prisikėlimo parapijos persikėlimo vaju ir kartu padėti jaunajai kartai daugiau sužinoti apie mūsų papročius ir lietuvišką virtuvę. Kaina \$15 plus \$3 už persiuntimą paštu. Knygą galima pirkti Prisikėlimo parapijos raštinėje arba sekmadieniais salėje po Mišių. Skambinti į parapiją arba 416 762-8414. J.V.

PADĖKA

Reikiame nuoširdžią padėką Virginijai Sakalaitei-Mikėnienėi ir Ramūnei Sakalaitei-Jonaitienei už įdėtą didelį darbą ruošiant virimo knygą „Treasures of Lithuanian Cooking“ Prisikėlimo parapijos persikėlimo vajuji parenti.

KLKM dr.-jos Prisikėlimo parapijos skyriaus valdyba

A.a. Vladas Jocas savo testamentu paliko \$1,000 „Tėviškės žiburiams“.

A. a. Petro Bražuko atminimui pagerbti žmona Regina Bražukienė „Tėviškės žiburiams“ aukojai \$100.

A. a. Genutei Cibienei mirus, užjausdami jos vyrą Antaną, D. K. Čerškai „Tėviškės žiburiams“ aukojai \$30.

A. a. Zosai Kalvaitienei mirus Floridoje, nuoširdžiai užjausdami jos vyrą Antaną Kalvaitį, dukrą Aldoną ir gimines, A. ir J. Kutkos „Tėviškės žiburiams“ aukojai \$25.

A. a. Zosai Kalvaitienei mirus Floridoje, užjausdami jos vyrą Antaną, dukrą Aldoną, seserį Petrę su šeima ir visus giminės bei artimuosius, J. K. Dervalčiai ir šeima, St. Catharines, Ont., „TŽ“ aukojai \$30.

A. a. Eugenijai Čizikienėi mirus, užjausdami jos dukrą Janę ir Nijolę, brolių dr. A. Valadką su šeimomis, Zakarevičių šeimą „Tėviškės žiburiams“ aukojai \$30.

Patikslinimas. „Tėviškės žiburiose“ Nr. 2 nebuvo paminėta, kad a.a. Jono Šulco, a.a. Balio Arūno ir a.a. Irenos Mickevičienės atminimui pagerbti aukos yra skiriamos Kauno arkivyskupijos „Vaikų dienos centrums“. Už klaidą atsiprašome. O.G.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

PRANEŠAME VISIEMS SAVO KOOPERATYVO NARIAMS

Kadangi 1997-sius finansinius metus užbaigėme sėkmingai, valdyba nutarė:

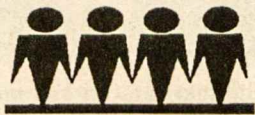
– Išmokėti 6% papildomų palūkanų už sutaupų palūkanas, prirašytas iki 1997 m. gruodžio 31 d.;

– Gražinti 6% visiems skolininkams už jų sumokėtas palūkanas iki 1997 m. gruodžio 31 d.

VISI ĮRAŠAI PADARYTI TAUPOMOSIOSE SĄSKAITOSE.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS TORONTE

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

P A R A M A praneša,

kad užbaigus 1997-tuosius metus su pelnu, valdyba vėl nutarė dalį pelno padalinti nariams:

– Kiekvienam nariui buvo paskirta po \$25 papildomų akcijų („patronage shares“)

– Už amenines ir nekilnojamo turto paskolas buvo gražinti 4% sumokėtų palūkanų

– Už investicijas (GIC ir kt.) buvo sumokėti papildomi 4% palūkanų

Pinigai buvo tiesioginiai pervesti į kasdienes narių sąskaitas.

Jei atsirastų klausimų, prašome kreiptis į kooperatyvo raštnes tel. 416 207-9239 arba 416 532-1149

Valdyba

Vasario 16-tos dienos minėjimas įvyks vasario 15, sekmadienį, 4 v.p.p. didžiojoje Anapilio salėje.

Toronto lietuvių jaunimo ansamblys „Gintaras“ šių metų vasarą vyks į Lietuvą, dalyvauti Dainų šventėje Vilniuje. Jau yra susidarius gražūs būrys tautiečių, kurie skris drauge su jaunimo grupe iš Toronto birželio 27 d. Dar yra keletas vietų norintiems vykti drauge. Prašom skambinti A. Medeliui tel. 416 531-4800.

Lietuvos respublikos generalinis konsulas praneša, kad 1998 m. sausio mėn. 4 d. Lietuvos prezidento rinkimuose generaliniame konsulate Toronto balsavo 173 asmenys. Už Valdą Adamkų 169 asmenys, už Artūrą Paulauską 4 asmenys.

Prelatas Juozas Prunskis, žymusis lietuviškos spaudos, mokslinių bei kultūrinių darbų rėmėjas, Kalėdų ir Naujų metų praga sveikindamas „Tėviškės žiburius“ užsako kaip dovana savo giminėms Lietuvoje tryliką prenumeratų. „TŽ“ leidėjai už tai reiškia jam nuoširdžią padėką.

Ontario provincijos darbo ministeris Jim Flaherty praneša, kad sausio 16 d. yra paskutinė data įteikti pareiškimus, pagal kuriuos yra teikiama finansinė parama tėvams, nukentėjusiems dėl įvykusio mokytojų streiko. Tuo reikala informacijų teikia: Belinda Sutton, Ministry of Labour, Communications and Marketing Branch, tel. 416 326-7405. Inf.

Marija Bulvičienė, gyvenanti Toronto, gavo iš Vilniaus tokio turinio pranešimą: „Gerbiame ponį Marijau Bulvičienę, turį garbės pranešti jums, kad Lietuvos respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas Lietuvos karių dienos proga tamtos vyrą Vytautą Bulvičių po mirties apdovanojo Vyčio kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu. Vyčio kryžiaus ordiną ir diplomą išsiunčiame Lietuvos respublikos nepaprastajam ir įgaliotajam ambasadoriui Kanadoje ponui Alfonsui Eidintui, kuris apdovanojimo ženklą ir dokumentus įteiks Jūsų šeimai. Dėkojame Jums ir Jūsų šeimai už Vytauto Bulvičiaus aukojimą mūsų tėvynei Lietuvai. Linkime Jums sveikatos ir sėkmės. Su pagarba –

Respublikos prezidento kanceliarijos vadovas, Lietuvos respublikos ordinų kancleris Andrius Meškauskas“.

Lietuvos kariuomenės gen. štabo majoras Vytautas Bulvičius, pirmojoje sovietinėje okupacijoje buvęs lietuvių aktyvistų fronto (LAF) štabo nariu, vienas iš 1941 m. sukilimo vadų, bolševikų suimtas ir 1941 m. lapkričio mėn. Gorkio kalėjime sušaudytas. Jo dukrė Laima Bulvičiūtė-Kurpienė jau daugelį metų yra „Tėviškės žiburių“ darbuotoja.

• Visi išeivijos lietuviškoji spauda sunkiai verčiasi. Reikia paramos ir „Tėviškės žiburiams“. Kas galite, paremkite juos auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

V. K. Dailė iš Victoria, BC, nuolatinis „Tremtinių grįžimo fondo“ rėmėjas šv. Kalėdų proga atsuntė \$100 auką Lietuvos tremtiniais paremti. Dėkojame – KLK moterų dr.-jos centro valdyba

A. a. Irenos Mickevičienės atminimui pagerbti skurstantiems seneliams tremtiniais paremti laidotuvių metu aukojai: \$25 – A. Mickevičius, V. Jasinavičius, H. C. Harrison; \$20 – T. A. Siurna, R. A. Simanavičiai, Z. P. Linkevičiai; \$10 – A. Petkevičienė, St. Bartusevičienė, G. Balčiūnienė; \$5 – S. Manhas. „Kovai su vėžio liga Lietuvoje“ po \$10 aukojai: J. Pacevičienė, S. Kryževičienė. Aukos surinko O. Gustainienė ir M. Povilaitienė. Nuoširdžiai dėkoja – KLK moterų dr.-jos centro valdyba

A. a. Balio Arūno atminimui pagerbti laidotuvių metu „Tremtinių grįžimo fondai“ aukojai: \$50 – R. V. Simonavičiai; \$30 – L. Karbūnienė, A. Z. Stancikai; \$20 – V. V. Augėnai, V. G. Meilai, O. Čekienė, K. Bubliauskienė, P. Čiurlis, J. Poška, St. Matulevičienė, A. Lemežys, H. E. Stepaičiai, S. Grigaliūnas; \$10 – I. Kairienė, A. Valienė, J. Walker, A. I. Zalagėnai; \$5 – A. Lukšienė. Aukos surinko M. Povilaitienė. Nuoširdžiai dėkoja –

KLK moterų dr.-jos centro valdyba

Č. A. Januškevičius, Montreal, Que. atsuntė \$100 auką, beglobių vaikų kaimui „Vaiko tėviškės namai“ Lietuvoje. Auką perdavė dr. Č. Jony. Aukotojui nuoširdžiai dėkojame –

KLK moterų dr.-jos centro valdyba

A. a. Elenos Bersėnienės atminimui pagerbti V. L. ir R. T. Petulijai paaukojo \$50 (JAV) beglobių vaikų kaimui „Vaiko tėviškės namai“ Lietuvoje. Nuoširdžiai dėkojame –

KLK moterų dr.-jos centro valdyba

„Talka“ lietuvių kredito kooperatyvas atsuntė \$3000 auką „Tremtinių grįžimo fondui“ paremti. Tai ne pirmas šios finansinės institucijos tokia stambi suma, skiriama tremtiniais.

Sugrįžę iš tremties ir kaliniamo vietų, praradę sveikatą, šeimoms ir tėviškės, jie tebeskursta ir dabar. Jų pensijos tėra tik skurdūs dalelės, kurias gauna Lietuvoje tebegyveną buvusieji KGB valdininkai ir jų parankiniai. Kanados lietuvių aukos yra tremtiniais ne tik reikšminga finansinė parama, bet ir moralinės pastiprinimas, rodas, kad jų kancios nėra užmirštos.

Nuoširdžiai dėkojame „Talkos“ valdybai ir jos pirmininkui Jonui Stankui, kurie taip jautriai supranta šios pagalbos reikalingumą ir tuo pačiu rodo patikėjimą katalikių moterų veiklai. KLK moterų dr.-jos centro valdyba

HAMILTONO pensininkų namai „Rambynas“ turi tuščią butą. Informacijai skambinkite: 905 526-8281 arba kreipkitės raštu: „Rambynas“, 1880 Main Street West, Unit 206, Hamilton, Ontario L8S 4P8.

Kanados lietuvių fondo žinios

Aukos KL fondui: \$20 – V. Žitkus; \$40 – J. Lukšys; \$50 – L. Radzevičienė; po \$100 – V. Žurauskas, V. Žilinskas, R. Skrebūnas, A. Juozapavičius, J. Staškevičius, Z. L. Mockus, Sporto Kl. „Kovas“, E. Čepas, K. Dubauskas, C. A. Januškevičius, B. P. Stanėnas, Delhi-Tillsonburg (KLB); po \$200 – A. Arelis, Sault Ste Marie (KLB); po \$500 – V. V. Dargis, V. White-Bumbulis, R. Dornfeld-Bumbulis; po \$1,000 – Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas ir Hamiltono „Talka“.

Aukos už mirusius: \$30 – A. Petrauskienė – R. Miškinis; \$50 – Adolfa ir Algirda Mitalus, P. Radzevičių; po \$100 – T. Šiurna – dr. J. Rimšaitė, J. Stalioraitis – B. Stalioraitienė; \$200 – J. Klypa – J. Kažukauskas; \$1,000 – K. Čepaitis – B. Čepaitienė.

Testamentiniai palikimai: \$2,000 – A. Gailius; \$8159.08 – P. Kirstukas. Per A. Burbulevičių yra gauta M. Razmo palikimo dalis \$50,000.00. Iš šių pinigų, gautų A. Burbulevičiaus pagėdavimu, yra pasiūsta Alytaus vaikų paramai 20 maisto siuntinių, kurie gavęys turėjo pasiekti prieš Kalėdas. Antras pagėdavimas traktorius pasiuntimas nurodytam asmeniui yra vykdomas.

Pranešimas. Pranešama, kad paramai bei stipendijoms anketas galima gauti fondo raštinėje arba paštu. Mūsų adresas 1573 Bloor Str.W. Toronto ON M6P 1A6. Paramai ar stipendijoms gauti asmenims iš Lietuvos anketų pildyti nereikia. Rašyti laiško forma. A.J.

DĖMESIO! Išnuomojamos Lietuvos TV sukurtos filmo „Giminės“ vaizduojamos 40 serijų, pagamintos pagal paskutinę techniką. Skambinti Teresei 905 890-1776, Mississauga, Ont. Kas nori pirkti – kaina pagal susitarimą.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengti pirtis (saunas), dengių stogus. Skambinti Algijui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonias kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ atlieka įvairiausių statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekius, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusauginame rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydui tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

MONTREALQUE

Aušros Vartų parapijoje 1997 m. buvo 1 jungtuvės, 13 krikštų ir 28 laidotuvių.

Šaulių rengtas Naujųjų metų sutikimas Aušros Vartų parapijos salėje praėjo linksmoje nuotaikoje. Rengėjai tik pasigedo gausesnės dalyvių skaičiaus.

Vaikų paruošimas Pirmajai Komunijai anglų kalba prasideda sausio 18 d., 9 val. ir Sutvirtinimo Sakramentui – po 10 val. Mišių. Tėvai, kurie nori vaikus leisti į paruošimus lietuvių kalba, turi susitarti su sesele Pranute tel. 766-9397.

„Rūtos“ klubo metinis susirin-

kimas šaukiamas sausio 28 d., 1 v.p.p. klubo patalpose. Po pranešimų apie praėjusių metų klubo veiklą bus renkami valdybos bei revizijos komisijos nariai vietoj baigusio savo kadencijos.

Audros (Verbylaitės) ir Anthony Zicha dukrelė pakrikštyta Bridget-Catherine vardu.

A. a. Anelė (Augustauskaitė) Šipeliene (Nellie Ship), 93 m. amžiaus, mirė sausio 3 d. Po pamaldų Aušros Vartų šventovėje sausio 6 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liko gausus būrys giminių. B.S.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827

FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545

FAX 514 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B.

DONNA SVRAKA, A.I.B.

PETRAS ADAMONIS, C.I.B.

Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nepeloreigoja apsidrausti.

Įvairios žinios

Lietuvoje slepiami nacių kolaborantai – tokia mintimi sausio 2-3 d.d. per „Internet“ paskelbtos „Los Angeles Times“ straipsnių ištraukos, kuriose aiškinami padaryti nusikaltimai asmenų, karo metu tarnavusių specialiuose vokiečių daliniuose, parengtuose žydų likvidavimui. Iškeliama nepasitenkinimas dabartine Lietuvos vyriausybe, kuri atidėlioja teisinius procesus ir dėl to nusikaltėliai, iš JAV grįžę į Lietuvą, jaučiasi saugūs. Nurodomos mirusių ir dar nemirusių pavardės, įskaitant ir A. Lileikį, kurio bylos eiga buvo sustabdyta dėl kaltinamojo sveikatos. Inf.

„The Ottawa Sun“ 1997 m. gruodžio 19 laidoje išspausdino žinomo žurnalisto Peter Worthington'o straipsnį „U.S. style justice not wanted here“ (JAV teisės būdas čia nepageidaujamas). Klausima, ar Kanadai, ieškančiai karo (nacių) nusikaltėlių, reikalinga pagalba JAV teisingumo departamentu OSI (Office of Special Investigations) įstaigos, kuri jau žinoma nekalto žmogaus apkaltinimu? Nurodoma, kad prieš savaitę Kanados teisingumo ministerė Anne McLellan pranešė, jog ji kviečianti advokatą iš Vašingtono Neal Sher'ą, specialų patarėją, pagalbon bausti karo nusikaltėlius. Toliau autorius pastebi, kad teisės sistemose įvairių sutrikimų pasitaiko, tačiau OSI pasirodymas apkalbinant Klivlande gyvenantį ukrainietį John Demjanjuk'ą demokratijoje neturintis sau lygaus pavyzdžio. Smulkiau primenama visa ši nemaloni ir pasibaisėtina istorija, apie kurią visur plačiau, kitur prabėgom buvo rašyta. Atsimintina, kad tas nekalts ukrainietis 17 metų buvo tampomas ir kaltinamas, 6 metus sėdėjęs 10x12 pėdų Izraelio kalėjimo kameroje, kur laukė mirties

• Neatlikta pareiga tai tas pat, kaip negrąžinta skola. Vienašyk ji sugrįš ir vis viena reikės su ja atsiskaityti. (J.F.Newton)

DEMESIO! Išnuomojamos Lietuvos TV sukurtos filmo „Giminės“ vaizduojamos 40 serijų, pagamintos pagal paskutinę techniką. Skambinti Teresei 905 890-1776, Mississauga, Ont. Kas nori pirkti – kaina pagal susitarimą.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengti pirtis (saunas), dengių stogus. Skambinti Algijui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvair